

Beantwoording schriftelijke technische vragen over de begroting 2023

28-10-2022 versie 2

NB: Ten opzichte van versie 1 zijn de aangevulde antwoorden geelgemarkeerd. Vraag 55 en 105 resteren nog en worden begin volgende week beantwoord.

Inhoud

Sociaal domein	1
Fysiek domein	14
Veiligheidsdomein	25
Bestuur en bedrijfsvoering	28
Financiën en heffingen	32
Vragen n.a.v. inflatie en energiecrites	38

Sociaal domein

Gemeentebelangen

1. Pag. 17 Daarnaast zetten we in op het organiseren van een Week van de Friese en Leeuwarder Cultuur. Komt deze week er in 2023 al?

Antwoord:

Ja, wij gaan er vanuit dat deze week er in 2023 komt.

2. Pag. 20 Buurt- en dorpskamers. Inmiddels ontstaan er ook satellieten als een buurt of dorp er om vraagt. Wat is de status van zo'n satelliet? Is dit een oplossing voor wijken/dorpen die graag een buurt/dorpskamer willen hebben, maar er geen krijgen? Wanneer komt de evaluatie van de buurt- en dorpskamers?

Antwoord:

We zijn aan het experimenteren met satellieten omdat we in de praktijk merken dat voor sommige buurten en dorpen een satelliet wellicht beter werkt dan een buurt- en dorpskamer. Een satelliet is een soort servicepunt van een buurt- en dorpskamer. Of het de oplossing is gaan we onderzoeken maar het lijkt nu wel meer mensen over de drempel te helpen en de ervaren afstand te verkleinen. In de eerste helft van 2023 gaan we de buurt- en dorpskamers evalueren.

3. Ernstig psychiatrische Aandoeningen, een EPA-team wordt gevormd. Maken aspecten van huisvesting ook onderdeel uit van dit team? Waarom zit er niet een vertegenwoordiger van woningbouwverenigingen bij?

Antwoord:

Cliënten met EPA problematiek ondervinden vaak op diverse leefgebieden problemen. Onderdeel van het EPA-team is dat GGZ en sociaal werkers van Amaryllis gezamenlijk een intake hebben met de cliënt waarbij alle leefgebieden met de cliënt besproken worden. Onderwerpen als werk & inkomen, begeleiding en ook huisvesting vallen hieronder. Afhankelijk van de leefgebieden waarop de cliënt problemen ondervindt wordt noodzakelijke ondersteuning ingezet. Contact met een woningcorporatie kan daarvan op cliënt niveau een onderdeel zijn, maar ook contact met het UWV, het Zorgkantoor of aanvullende ondersteuning vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De sociaal werker is hierin de schakel, expertise vanuit al deze organisaties deel laten uitmaken aan het EPA Team is daarom niet nodig. De ketensamenwerking met de woningbouwcorporaties natuurlijk wel.

Groenlinks

4. **Pag 11** 'In 2023 gaan we de ontwikkeling van een Leeuwarder variant van de basisbaan voorbereiden'

Vraag: Wanneer in 2023 denkt u daaraan te kunnen beginnen en wanneer ongeveer denkt u deze variant klaar te hebben of aan de raad voor te kunnen leggen?

Antwoord:

Op dit moment zijn wij ambtelijk aan het verkennen hoe wij de Leeuwarder variant van de basisbaan binnen ons palet aan re- integratie/ participatiedienstverlening in kunnen bedden. De definitie is nog niet bepaald. Hier is tijd voor nodig omdat zorgvuldige voorbereiding vereist is. Het gaat om echte banen voor mensen, het moet in één keer goed.

Er zijn in het land diverse voorbeelden: van banen voor mensen met weinig ontwikkelperspectief tot ontwikkelbanen, juist om doorstroommogelijkheden te creëren. Bij onze verkenning kijken we ook nadrukkelijk naar signalen en initiatieven vanuit de wijken, hoe kunnen we de basisbaan vormgeven op een manier die niet alleen voor het individu van belang is maar ook dienstbaar is aan de samenleving en leefbaarheid in de wijk. In de loop van 2023 zal de beleidsvoorbereiding afgerond zijn.

5. *Vraag: Gaat de kostendelersnorm per 1-1-23 naar 27 jaar? Kan het dan ook geregeld zijn?*

Antwoord:

We volgen hierin de lijn van de wetgeving. Ingangsdatum is waarschijnlijk 1 januari 2023. Dit is afhankelijk van besluitvorming in de Tweede en Eerste Kamer.

6. **Pag 12 citaat:** 'Via branchestraten worden vraag en aanbod gestructureerd bij elkaar gebracht en komen kansrijke sectoren helder in beeld.'

Vraag: kunt u dat een beetje toelichten?

Antwoord:

De keuze voor exacte inrichting van de branchestraten is nog niet definitief gemaakt, maar we denken aan kansberoepen zoals ICT, zorg, techniek. De branchestraten verbinden initiatieven die samen voor een stuwende werking zorgen richting een branche.

7. Scholingskansen bijstand (brief college 24-5-22): Tot eind 2021 was het platform Maximaal Jezelf (MJZ) in gebruik. Op dit platform stond oa informatie over scholingsmogelijkheden. MJZ wordt vervangen door het Open Inwoners Platform (OIP) met eveneens informatie over scholingsmogelijkheden. De verwachting was dat het OIP voor de zomer 2022 live ging.

- Vraag: Waar is het OIP te vinden?*
- Vraag: Hoe worden mensen geïnformeerd over Fryslan werkt? Alleen via de website of ook persoonlijk?*
- Vraag: Hoe worden HBO-ers in de bijstand begeleid, is er ook voldoende aanbod voor deze groep?*

Antwoord:

a. Het open inwoner platform is een platform in ontwikkeling en nu te vinden in de pre-productie omgeving. Tijdens de doorontwikkeling wordt steeds gekeken of het juiste moment is aangebroken om live te gaan. Er zijn diverse redenen waarom ervoor gekozen is om nog niet live te gaan zoals daar zijn:

- voor de zomer van 2022 was gebaseerd op een "livegang op de achtergrond", dus voor een beperkte doelgroep met beperkte functionaliteit en zonder de prominente "mijnleeuwarden" knop op Leeuwarden.nl;
- MijnLeeuwarden domein en bijbehorende certificaten aanschaffen/maken/organiseren had een lange doorlooptijd;
- technisch was er een beperking doordat inloggen met Digid een erg lange doorlooptijd had;

- het platform voldoende body moet hebben om succesvol geïmplementeerd te worden, dat was nog niet het geval;
 - door capaciteitsproblemen was het nog niet mogelijk om de brug tussen ontwikkel en live te slaan.
- b. Er wordt via verschillende kanalen gecommuniceerd met mensen en partijen in de arbeidsmarkt. Campagnes, events via consulenten in de regio. Maar ook via partners in de arbeidsmarktregio. De website 'het noorden werkt door' is een belangrijke pijler in de communicatie.
- c. HBO'ers in de bijstand ontvangen reguliere dienstverlening. Er is voldoende aanbod (werk en eventuele vakgerichte vervolgoopleidingen), in te zetten via de gemeente en/of Fryslân Werkt. Specifiek voorbeeld is een onlangs opgezette samenwerking met NHL-Stenden, specifiek voor deze doelgroep.

8. Tevens uit brief college 24 mei: Budget voor opleidingskansen bijstandsgerechtigden: Dit zijn: incidenteel uit het React-EU, lokale extra middelen vanwege Covid-19 en de middelen van het Regionale Mobiliteits Team (RMT)

a. *Vraag: hoe hoog is het totale budget voor scholing dat de gemeente kan inzetten?*

b. *Vraag: Hoeveel mensen hebben in 2022 scholing gevolgd vanuit de bijstand?*

Antwoord:

Binnen het bestedingsplan van React EU is € 300.000 gereserveerd voor scholingskosten. De RMT middelen zijn niet van de gemeente Leeuwarden, maar worden op declaratiebasis beschikbaar gesteld door het UWV.

9. **Pag 12 Meedoenpas,**

Vraag: wanneer denkt u de raad daarover te kunnen informeren?

Antwoord:

In 2023 wordt gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden tot deelname van volwassenen aan culturele, sportieve en sociale activiteiten. De exacte datum is nog niet bekend.

10. **Pag 12 Citaat:**de mogelijkheid om een **financiële buffer** op te bouwen

Vraag: wanneer je een kleine financiële buffer opbouwt in de bijstand, kom je niet meer in aanmerking voor kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen. Hoe kun je dan toch een buffer opbouwen? Kan de gemeente hier een oplossing bieden?

Antwoord:

Als er bij aanvraag van een bijstandsuitkering een vermogen hoger is dan het vrij te laten vermogen dan is er vooralsnog geen recht op bijstand. Er moet dan eerst ingeteerd worden op het vermogen tot onder de bijstandsnorm. Als er tijdens een bijstandsperiode een vermogen wordt opgebouwd hoger dan het vrij te laten vermogen, dan is er geen sprake van interen en blijft er recht op periodieke bijstand. De norm voor kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen is wettelijk vastgelegd. Het kan voorkomen dat het opgebouwde vermogen in een bijstandsperiode zo hoog is dat kwijtschelding wettelijk niet mogelijk is. Aanpassing van de wettelijke norm zou hier verandering in kunnen brengen.

11. *Vraag: Welk percentage van het bestaansminimum mag je in Leeuwarden hebben om voor kwijtschelding in aanmerking te komen? Is dit het maximaal toegestaan?*

Antwoord:

Voor de gemeentelijke belastingen en heffingen gaat het om 100% van het bestaansminimum.

12. **Pag 13** Er wordt verwezen naar het document 'flexibel inkomen' uit 2015

Vraag: Hoe wordt hierover gecommuniceerd met betrokkenen? (we horen te vaak dat mensen het niet veilig vinden (tijdelijk) uit de uitkering te gaan, zowel financieel niet als dat men denkt niet meer terug te kunnen).

Antwoord:

Met name aan de poort worden uitkeringsgerechtigden geïnformeerd over de mogelijkheden voor tijdelijk- en deeltijd werk of zelfstandig ondernemerschap. Daarnaast is de informatie te vinden op www.leeuwarden.nl. Die informatie wordt up-to-date gehouden.

13. Pag 15 Voor de periode maart 2022 tot maart 2023 is er een lokale verbinder laaggeletterdheid aangesteld om het aantal deelnemers voor educatie weer op peil te brengen na COVID-19.

Vraag: Hoeveel deelnemers zijn er inmiddels (heeft de verbinder een duidelijk effect?)

Antwoord:

Eind 2021 waren er 79 deelnemers actief in de verschillende taalhuizen binnen gemeente Leeuwarden. In het tweede kwartaal van 2022 waren er 117 deelnemers actief. Dit is een plus van 48%. Daarnaast heeft dBieb tot en met de zomer 350 klanten geholpen met digitale vragen of cursussen in de gemeente Leeuwarden. Zie ook het antwoord op vraag 26.

14. Pag 22 Inkomensvoorziening staat een kostenpost van ruim 16 mln.

a. *Vraag: hoeveel verwacht de gemeente bij te moeten leggen op het tekort op de Buiggelden in 2023?*

b. *Hoeveel was dat in 2022? (dus naast de opstartkosten bijverdienen in de bijstand van 7 ton)*

Antwoord:

Het bedrag dat bijgelegd moet worden in 2022 bedraagt € 7,4 miljoen. Dit is het eigen risico volgens de rekenregels van het vangnet en buig budget. Het resultaat boven dit eigen risico wordt verhaald op het vangnet. Het bedrag dat in 2023 moet worden bijgelegd is in de begroting vooralsnog gepland op € 3 miljoen. Op dit moment is een prognose voor 2023 nog onvoldoende te geven.

De kosten van bijverdienen in de bijstand wordt niet vanuit de BUIG gelden gefinancierd. Omdat daar al tekort is, kan dat niet. Er is separate financiering beschikbaar gesteld om dit beleidsaspect vorm te geven.

15. Pag 23 Menstruatiearmoede 10.000 uit ISI

Vraag: Wat is er bereikt met de 10.000 euro ter bestrijding van menstruatiearmoede?

Antwoord:

Zoals de motie aangaaf is er onder het Primair en Voortgezet Onderwijs een uitvraag gedaan naar de behoefte van een menstruatieproductenkastje. Dit heeft opgeleverd dat er op 49 locaties een behoefte is aan dergelijke kastjes met menstruatieproducten. Het door de raad beschikbaar gestelde bedrag is daar volledig aan gewijd. Een informerende brief over de uitwerking van deze motie wordt binnenkort aan u verzonden.

VVD

16. Blz.6 Polarisatie We vergroten de sociale samenhang in de samenleving en gaan polarisatie tegen.

Vraag: Op welke wijze wordt polarisatie tegen gegaan. Welke maatregelen zijn daarvoor genomen?

Antwoord: Polarisatie tegengaan is een doel dat op termijn behaald moet worden en niet van vandaag op morgen gerealiseerd is. Verschillende beleidsdoelstellingen dragen daartoe bij. Zoals meer sociale samenhang, inclusie en preventie. Er wordt in 2023 een Lokale Inclusieagenda opgesteld, waarin diverse maatregelen zullen worden beschreven. Het tegengaan van polarisatie kent veiligheids- en sociale aspecten en dit onderwerp wordt ook meegenomen in kadernota Veiligheid.

De integrale aanpak van Leeuwarden Oost, inclusief preventie met gezag, is een voorbeeld waarbij wordt ingezet op het vergroten van de sociale samenhang in de wijken. Een ander voorbeeld uit de praktijk is de werkwijze bij demonstraties. Uitingen van onvrede in de vorm van demonstraties faciliteren we, mits binnen de wettelijke grenzen zoals vastgelegd in de Wet Openbare

Manifestaties (Wom). Daar waar bij demonstraties polariserende acties plaatsvinden, adresseren we deze in de operatie.

17. Blz.11 Werk en Inkomen

Leeuwarden kenmerkt zich door een “granieten” bestand van circa 3000 inwoners in de bijstand. *Welke activiteiten heeft er het afgelopen jaar plaats gevonden om deze groep mensen ook actief aan het werk te begeleiden. Hoeveel contact is er geweest met deze doelgroep, anders dan de gemakkelijk plaatsbare groep.*

Antwoord:

Voor wat betreft van de jongeren tot 27 jaar die een participatiewet uitkering ontvangen: deze jongeren worden minimaal eens per jaar gesproken, in een fysieke setting, afhankelijk van de situatie waarin de jongere zich bevindt. Vaak is er tussendoor ook op andere manieren contact om de jongere te begeleiden naar het vastgestelde doel. Het contact met deze jongeren is soms al gestart op school, vanuit onze RMC/VSV taak of start al voordat er een aanvraag is (zoekperiode). Samen met de jongere maken we een plan van aanpak en begeleiden we de jongeren terug naar school of naar werk. Deze werkwijze vloeit voort uit de wet en sluit aan bij het dienstverleningsmodel die we als sector hanteren en steeds verder ontwikkelen. In dat model hebben we een minimaal aantal contactmomenten afgesproken, die afhandelbaar is van de doelgroep waaronder iemand valt. Dat is een minimaal aantal momenten, waarbij we meer contact hebben, als dat nodig is.

Voor wat betreft mensen ouder dan 27 jaar wordt het dienstverleningsmodel gevolgd. Vanaf januari 2022 is een zgn. participatiecluster opgericht waarbij we de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt spreken. De aanpak is in opbouw, omdat we dit grote aantal mensen niet in een kort tijdsbestek kunnen spreken. In de aanpak is een gebiedsgerichte benadering gekozen, in samenwerking met samenwerkingspartners zoals Amaryllis en de wijk- en bewonersbedrijven. Het aantal contactmomenten binnen het dienstverleningsmodel betreft drie maanden tot 2 jaar. De frequentie is afhankelijk van de afstand tot de arbeidsmarkt. Kenmerkend voor de huidige kwaliteit van het bestand zijn kwetsbaarheden op verschillende leefgebieden.

18. Blz. 11 M.b.t. de pilot Buitenkans

“een maximaal aantal bijstandsgerechtigden”- wat voor aantal gaat het dan ongeveer om?

Antwoord:

Er worden, in een opbouwscenario, 400 tot 600 inwoners betrokken bij Buitenkans voor een periode van 5 jaar.

19. Blz. 11 Basisbaan Banen mogen geen regulier werk verdringen.

- *Kunnen er een aantal voorbeelden worden gegeven aan welke type basisbaan dan wel wordt gedacht?*
- *Op basis van welke criteria worden de 25 mensen geselecteerd die mee gaan doen in deze pilot?*
- *Is deelname verplicht of op vrijwillige basis?*
- *Worden er zowel mensen uit de stad als uit de dorpen geselecteerd?*

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 4.

20. Blz. 12 Haalbaarheidsonderzoek Meedoenpas voor volwassenen

Hoe ziet ‘het verkennen’ voor de haalbaarheid van deze pas eruit?

Antwoord:

We willen de mogelijkheden tot deelname van volwassenen aan culturele, sportieve en sociale activiteiten onderzoeken. We willen bij diverse externe partijen, zoals ervaringsdeskundigen en de Adviesraad Sociaal Domein, ophalen welke wensen en behoeften er leven onder de inwoners van de

gemeente. Er bestaat een divers aanbod in verschillende vormen van meedoen aan dergelijke activiteiten. We willen dat de geboden voorziening goed aansluit bij de wensen van onze inwoners. In 2023 wordt u over de uitkomsten geïnformeerd.

21. Blz. 11 Huisbezoeken

- *Zijn deze vrijwillig of heeft het een verplichtend karakter? Mogen mensen weigeren?*
- *Wat is het doel van de huisbezoeken naast het in contact komen met mensen die in de bijstand zitten?*
- *Wie gaat deze huisbezoeken afleggen?*
- *Hoeveel keer per jaar worden deze bezoeken afgelegd.*

Antwoord:

Doel is om vanuit de syteemwereld naar de leefwereld te gaan, daar waar mensen op hun gemak zijn. Hun eigen omgeving leidt vaak tot een breder en beter gesprek. Er is geen vaste frequentie afgesproken over het aantal bezoeken. Uitwerking van dit onderwerp vindt nog plaats.

22. Blz. 12 Branchestraten

In de collegeperiode 2022-2026 gaan we aan de slag met minimaal vier 'branchestraten'.

Welke 4 branchestraten?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 6.

23. Blz. 14 Ontwikkeling IKC

De ontwikkeling van IKC's in de dorpen wordt extra gestimuleerd door de inzet van een procesbegeleider.

Wat gaat deze procesbegeleider doen? Welke resultaten dient hij of zij te behalen?

Antwoord:

Als gevolg van de gemeentelijke herindeling van 2018 zijn er veel dorpen aan de gemeente Leeuwarden toegevoegd. Om ook deze scholen en kinderopvangorganisaties op 'vlieghoogte' te krijgen met betrekking tot de IKC ontwikkeling in Leeuwarden kunnen de scholen en de kinderopvangorganisaties in de dorpen, wanneer zij dat wensen, een procesbegeleider krijgen die hen ondersteunt in de IKC vorming.

24. Blz. 14 Preventieve (zorg)aanpak in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs

- a. *Welke scholenteams zijn er op dit moment actief in het VO en MBO. Welke financiële bijdrages levert de gemeente hieraan?*
- b. *Meet de gemeente naast het verminderen van het VSO ook de vermindering van zorgkosten doordat Scholenteams taken over nemen die eigenlijk bij de Wijkteams liggen?*

Antwoord:

- a. Binnen het Voortgezet Onderwijs zijn er 9 locaties die de methodiek 'School als Vindplaats' gebruiken. De kosten hiervoor zijn € 252.000 per jaar. Binnen het MBO is op het Friesland College 'School als Werkplaats'. ROC Friese Poort maakt gebruik van 'School als vindplaats'. Aeres maakt gebruik van de methodiek 'Stap en Stipe'. In totaal krijgen de MBO scholen €638. 845. Dat bedrag is samengesteld uit lokale middelen en provinciale middelen wegens de regiofunctie van deze scholen.
- b. We meten en monitoren de zorgkosten per school, ook in relatie tot de scholenteams. De scholenteams monitoren zelf ook hoeveel doorverwijzingen er zijn per jaar.

25. Blz. 15 Regenbooggemeente Leeuwarden is al sinds 2008 Regenbooggemeente.

Waar heeft het zijn van regenbooggemeente toe geleid ten aanzien van het voorkomen van discriminatie van LHBTIQ+ personen.

Antwoord:

Het landelijke Regenboogprogramma loopt dit jaar ten einde. Het ministerie van OCW heeft onlangs een landelijke evaluatie uit laten voeren. Daarin komt de meerwaarde van het zijn van Regenbooggemeente duidelijk naar voren. Minister Dijkgraaf van OCW heeft mede naar aanleiding van deze evaluatie aangegeven dat het Regenboogprogramma verlengd zal gaan worden. De minister komt binnenkort met een nadere uitwerking van het nieuwe programma. Daarin zal waarschijnlijk ook de verplichting van een gemeentelijke evaluatie aan gekoppeld worden.

26. Blz. 15 Aanpak laaggeletterdheid

Voor de periode maart 2022 tot maart 2023 is er een lokale verbinder laaggeletterdheid aangesteld om het aantal deelnemers voor educatie weer op peil te brengen na COVID-19.

Vraag: Wat zijn de resultaten van de lokale verbinder?

Antwoord:

Het afgelopen half jaar heeft de verbinder onder andere ingezet op het versterken van het netwerk. Daardoor ontstaat zowel intern en extern synergie op plekken waar veel aandacht is voor laaggeletterdheid. Dit zorgt voor een impuls en borging van de aanpak. Daarnaast ontvangt de raad binnenkort een informerende brief waarin de raad wordt geïnformeerd over de tussentijdse resultaten van de inzet van verbinder laaggeletterdheid. Zie ook het antwoord op vraag 13.

27. Blz. 15 Kansrijke start voor inburgeraars

Specifiek zal in 2023 voor deze groep worden ingezet op financiële ontzorging, het inzetten van werk instrumenten en (maatschappelijke) begeleiding.

a. Wat wordt verstaan onder financiële ontzorging?

b. Is deze doelgroep de eerste doelgroep die aan het werk komt met een basisbaan?

Antwoord:

Onder financiële ontzorging wordt verstaan dat we de eerste zes maanden de vaste lasten van de statushouder inhouden van de uitkering en doorbetalen aan de aanbieder. Dan gaat het om huur, energie en water en de zorgverzekering (geldt alleen voor statushouders met een Participatiewet uitkering, wettelijk vastgelegd). Daarnaast wordt de statushouder gecoacht om financieel zelfredzaam te worden. Dat kan individueel en in groepsverband.

28. Blz. 19 Continu verbeteren jeugdhulp

Wat opvalt dat over een aantal zaken niet wordt gesproken in de begroting ook niet ten aanzien van de doelen.

- Is er in het jeugdzorgdomein geen sprake van krapte op de arbeidsmarkt?
- Als die krapte er wel is, wat is de gerichte aanpak?
- Zijn er op dit moment geen wachtlijsten?
- Als er wel wachtlijsten zijn, wat is dan de aanpak?
- Heeft er ook een evaluatie plaats gevonden ten aanzien van het JET?

Antwoord:

- Nee, ook binnen het jeugdzorgdomein is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Als we kijken naar het Jeugdexpertteam zien we dat het moeilijk is om gekwalificeerd en ervaren personeel te vinden. Het duurt langer voor vacatures ingevuld worden en het ziekteverzuim en verloop van personeel (vertrek naar andere organisaties/detacheringsbureaus) neemt toe.
- Jeugdhulpaanbieders: de primaire verantwoordelijkheid voor het invullen van vacatures ligt bij jeugdhulpaanbieders. Uiteraard denken wij (en SDF) mee in oplossingen. Jeugdexpertteam: voor het invullen van vacatures bij het Jeugdexpertteam wijken we nu uit naar de inzet van personeel via detachering of minder ervaren personeel. Ook benaderen we gericht ketenpartners voor het detacheren van personeel.
- Nee, ook binnen het jeugdzorgdomein is er sprake van wachtlijsten. De actuele wachttijden van jeugdhulpaanbieders zijn via de beschikbaarheidswijzer inzichtelijk

(<https://beschikbaarheidswijzer.nl/>). Ook het Jeugdexpertteam heeft momenteel een (stijgende) wachtlijst.

- d. De maatregelen genoemd in de notitie 'wachtlijsten en wachttijden regio Fryslân', opgesteld door een brede provinciale werkgroep van gemeenten, SDF, aanbieders en verwijzers, zijn nog steeds actueel. Belangrijkste maatregel uit deze notitie is het gebruik van de STEP methodiek door verwijzers. Op basis van deze methodiek wordt de urgentie beoordeeld. Casuïstiek die de classificatie urgent heeft, wordt door de aanbieders met voorrang opgepakt. Naast het gebruik van de STEP methodiek is het gebruik van de beschikbaarheidswijzer een belangrijk instrument. Met de beschikbaarheidswijzer hebben verwijzers makkelijk inzicht in de wachttijden bij aanbieders en zien ze welke aanbieder de minst lange wachttijd heeft. Dit zorgt voor een betere spreiding over aanbieders. Ook het Jeugdexpertteam heeft te maken met een wachtlijst. Er vindt dagelijks een screening plaats op de wachtlijst. Indien nodig worden jeugdigen met voorrang opgepakt. Samen met Amaryllis kijken we hoe we de overdracht kunnen verbeteren waardoor de werkwijze versneld kan worden, dit alles binnen de gestelde kaders (verordening en beleidsregels). Daarnaast wordt voortdurend gewerkt aan het op niveau houden van de benodigde formatie.
- e. Ja, er heeft een evaluatie plaatsgevonden van het JET. De evaluatie heeft nog een concept status. Wij komen hier binnenkort bij u op terug.

29. Blz. 20 Basis- en aanvullende ondersteuning

De inwoners zijn over het algemeen tevreden over hun ondersteuning.

Vraag: Waaruit blijkt dat inwoners tevreden zijn over hun ondersteuning?

Antwoord:

Er wordt elk jaar een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd door een extern bureau. Uit dat onderzoek blijkt de cliënttevredenheid hoog te zijn. Ook ontvangen we bijna geen klachten.

30. Door het regelmatige overleg tussen de gemeente en de vier aanbieders (Amaryllis voor basisondersteuning, Windkracht058 voor aanvullende ondersteuning, Thuishulp Het Friese Land en MIEP voor hulp bij het huishouden) is er sprake van een goede samenwerking.

Vraag: We doen de aanname dat voor een goede samenwerking meer nodig is dan regelmatig overleg?

Antwoord:

Regelmatig overleg, elkaar zien en spreken is wel de basis voor een goede samenwerking. Partijen kennen elkaar en kunnen elkaar makkelijk vinden op zowel cliëntniveau als om meer inhoudelijke afspraken te maken over samenwerking, inspelen op nieuwe ontwikkelingen en leveren van goed afgestemde ketenzorg.

31. Blz. 20 Basis- en aanvullende ondersteuning

Voor hulp bij huishouden merken we dat het personeel krapper wordt en verwachten we voor de komende jaren vanwege vergrijzing een toename in het gebruik van de hulp bij huishouden. In 2025 gaat het abonnementstarief er waarschijnlijk af, maar worden we financieel gekort. Het blijft daarom belangrijk om naar nieuwe mogelijkheden te kijken om de zelfredzaamheid te vergroten en het werk voor de hulpen minder zwaar te maken waardoor ze langer inzetbaar blijven. De inzet van een robotstofzuiger voor de hulpen of de inzet van een wasservice zijn mogelijkheden voor een pilot.

- a. *Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor het personeelstekort in de huishouding?*
- b. *Welke rol belegt de gemeente bij haar zelf ten aanzien van het personeelstekort*
- c. *Wat doet het tekort en het inzetten een robotstofzuiger voor de hulpen of de inzet van een wasservice, met de lumpsum voor MIEP?*

Antwoord:

Primair ligt de verantwoordelijkheid bij de aanbieders van de zorg. Zij proberen ook op allerlei manieren voldoende personeel te werven en tot op heden lukt dat redelijk goed. Maar

personeelstekorten zijn een maatschappelijk probleem die in veel sectoren speelt en nog steeds toeneemt. De contracten met de aanbieders zijn gestoeld op strategisch partnerschap. Voor dit probleem voelen we ons dan ook gezamenlijk verantwoordelijk en gaan we ook samen na wat innovaties kunnen zijn die op de iets langere termijn ervoor blijft zorgen dat er voldoende medewerkers blijven om zorg te verlenen aan mensen die het nodig hebben.

De rol van de gemeente voor dit personeelstekort is dat ze mee denkt en doet in het opzetten van pilots. Op dit moment zijn er geen gevolgen voor de lumpsum omdat we nog niet kunnen zien wat de effecten zijn op de inzet van Hulp bij huishouden. De pilot is vooral bedoeld om die effecten te bekijken. De pilotfase kost juist extra inzet van MIEP en THFL.

32. Blz. 20 Basis- en aanvullende ondersteuning

Er is gestart met 10 buurt en dorpskamers. Inmiddels ontstaan er ook satellieten als een buurt of dorp er om vraagt. Een aantal buurt- en dorpskamer hebben nog een duwtje nodig hebben om zich verder te ontwikkelen.

- a. *Wat wordt verstaan onder “nog een duwtje nodig hebben”?*
- b. *Welke buurt en dorpskamers hebben een duwtje nodig?*
- c. *Zijn de satellieten aanvullend op de 10 buurt en dorpskamers? Graag een overzicht van deze satellieten?*
- d. *Vind in 2023 ook een evaluatie plaats ten aanzien van de buurt en dorpskamers?*

Antwoord:

- a. Dit is voor alle locaties maatwerk. Hier zal in samenspraak met de vrijwilligers, professionals en de sociale basis gekeken moeten worden wat nodig is om de reuring op een locatie te krijgen. Voor de ene locatie kan dit zijn op het gebied van menskracht en voor de andere locatie bijvoorbeeld op het gebied van communicatie en bekendheid.
- b. Meerdere buurt en dorpskamers hebben een duwtje nodig. Binnenkort wordt u uitgebreider geïnformeerd in een informerende brief.
- c. Een satelliet zien wij als een verlengstuk van de bestaande buurt- en dorpskamers. We experimenteren nu met satellieten. Er wordt op een aantal locaties onderzocht of een satelliet een goede aanvulling kan zijn op het functioneren van een buurt- en dorpskamer. Op dit moment zijn er satellieten in: het sportcomplex van Blauw Wit/FVC, Eeltjeshiem (Westeinde), buurthuis van Nylân, Camminghaburen, Wergea en Mantgum onder de naam van dorpskamer.
- d. In de eerste helft van 2023 gaan we de buurt- en dorpskamers evalueren.

PvdA

33. Buurt en dorpskamer *Welke satellieten zijn nu actief en wanneer kunnen wij een evaluatie verwachten? Is het mogelijk een planning op te stellen?*

Antwoord:

Zie de antwoorden hierboven bij vraag 32.

34. Blz 12, Programma OE&A: Er worden minimaal 4 ‘branchestraten’ ingericht.

Welke branches gaan dat (waarschijnlijk) worden? Is daarbij ook gekeken naar de specifieke arbeids- en opleidingsbehoeften in Leeuwarden?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 6.

35. Blz 12: In 2023 gaan we verkennen of het invoeren van een zogenaamde Meedoenpas voor volwassenen haalbaar is.

Hoe zal dit worden verkend en binnen welke tijd zal er getest worden dat het wel of niet haalbaar is?

Antwoord: Zie het antwoord op vraag 20.

36. Blz 14, Programma Sociale Basis, Impuls Kansrijke Start: Extra fondsen voor samenwerking medische en sociaal domein van het Rijk, actieprogramma gaat in 2023 van start.

Wie worden betrokken bij/ participeren in de opzet van het actieprogramma? Wanneer komt het voorstel actieprogramma naar de raad?

Antwoord:

Onder andere verloskundigen, kraamzorg, Amaryllis, MCL en GGD worden betrokken bij het actieprogramma. Begin 2023 komt het actieprogramma uw kant op.

37. Blz 16, Nieuwe Visie op Gezondheid

Wie worden betrokken bij/ participeren in de ontwikkeling van de dit integrale beleid met positieve gezondheid als uitgangspunt?

Antwoord:

De dimensies van Positieve Gezondheid zijn domein-overstijgend. Intern betrekken we dan ook het fysieke en het veiligheidsdomein om te komen tot een integrale visie. Daarnaast betrekken we inwoners en stakeholders bij de visievorming. We willen meer inzetten op publiek-private samenwerkingen. Ook bij de gemeenteraad willen we vroegtijdig input ophalen. De komende tijd wordt het plan van aanpak voor de visievorming verder uitgewerkt.

38. Blz 17, cultuur om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke veranderingen *In hoeverre worden hier groepen/stichtingen met bi-culturele achtergrond bij betrokken?*

Antwoord:

In Leeuwarden Oost worden zoveel mogelijk partijen betrokken bij de culturele inzet voor maatschappelijke veranderingen. In de overige wijken en dorpen is deze werkwijze minder gespecificeerd, maar wordt geen enkele groep of stichting uitgesloten.

39. Blz 18, Cultuureducatie *Hoe is de samenwerking met SML bij het verder vormgeven van de cultuureducatie 2023?*

Antwoord:

SML is de eerste gesprekspartner voor de gemeente Leeuwarden als het gaat om de ondersteuning van de amateurmuziek sector in Leeuwarden. Speerpunt is daarbij aandacht voor de opleiding en talentontwikkeling in deze sector. De vormgeving van cultuureducatie is primair de verantwoordelijkheid van Kunstcade. SML maakt onderdeel uit van het netwerk van Kunstcade.

40. Er wordt gesproken van het stimuleren van het gebruik van de Frysk en Liwwadders middels een stadsdichter. *Hoe is het stimuleren van deze twee talen binnen de ambtelijke organisatie geborgd?*

Antwoord:

Begin 2023 zullen er 'Taalstipers' (taalondersteuners) worden aangewezen binnen de gemeente. Dit is opgenomen in de uitvoeringsnotitie Fries en Meertaligheid. De rol van deze Taalstipers is om het taalbewustzijn van de medewerkers te vergroten. Deze (onder)steunt anderen bij het schriftelijk en mondelinge taalgebruik en vraagt op een positieve manier aandacht voor meertaligheid op de werkvloer.

41. Blz 20, Ernstige PsychiatrischeAandoeningen , EPA: *Wat is bepalend voor de keuze tot uitbreiding van EPA-teams naar twee OF drie? Hoeveel budget kost 1 team extra en bij wie landen die kosten?*

Antwoord:

Er zijn in de gemeente drie FACT Teams van de GGZ, waarvan één al enkele jaren een EPA-team is

met sociaal werkers vanuit Amaryllis die onderdeel zijn van het team. De wens is om ook de andere twee FACT Teams uit te breiden met sociaal werkers van Amaryllis. Per EPA-team sluiten twee sociaal werkers aan. De helft van deze kosten vallen binnen de reguliere begroting van Amaryllis en de andere helft betreft extra kosten voor de gemeente. Uitbreiding van EPA-teams kost tijd omdat er extra personeel geworven moet worden door Amaryllis terwijl er een krappe arbeidsmarkt is.

42. Blz 21, Visie versterking Sociale Basis:

Is in de begroting geld gereserveerd voor extra professionele ondersteuning van vrijwilligersorganisaties?

Antwoord:

Ja er is voor verschillende organisaties budget gereserveerd voor professionele ondersteuning van vrijwilligers.

43. Blz 24, beleidsindicatoren:

Absoluut verzuim in Leeuwarden 5 tegenover 2,9 bij controle gemeenten per 1000 inw.

Relatief verzuim in Leeuwarden 17 tegenover 18 ,, ,, ,, ,, ,, .

Hoe kunnen deze verschillen (tussen absoluut en relatief en bij absoluut tussen de gemeenten) verklaard worden?

Antwoord:

Het verschil heeft te maken met een stijging van het aantal verzuimers door de komst van kinderen uit Oekraïne. Gezien de onduidelijke verblijfsduur is er eerst geen actie ondernomen bij verzuim.

44. Preventie en zorgstructuur bij het mbo en VO *Zijn er ook concrete plannen of voornemens tot investeringen om het mbo te versterken, dit in relatie tot de uitdagingen op de arbeidsmarkt en het plan van minister Dijkgraaf om het mbo te versterken en vakkrachten te stimuleren?*

Antwoord:

Samen met externe partners gaan we deze collegeperiode het programma Onderwijs Economie & Arbeidsmarkt uitvoeren. De recent (13-10-2022) door minister Dijkgraaf gepresenteerde plannen sluiten aan bij de ambities van onze regio ('het bevorderen van kansengelijkheid voor mbo-studenten, het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, inclusief stages, en het verbeteren van onderwijskwaliteit, onderzoek en innovatie'). Deze zullen daar waar mogelijk bij het programma betrokken worden.

45. Leerlingenvervoer, blz 200 *Daarnaast is sprake van meer kilometers door verschuiving in ritten buiten Leeuwarden (2020: 150; 2021: 166). Dit leidt tot hogere, niet beïnvloedbare kosten. Wat is de oorzaak van deze verschuiving?*

Antwoord:

Er zijn meer kinderen die buiten Leeuwarden een school bezoeken die noodzakelijk onderwijs biedt dat in Leeuwarden niet mogelijk is. En er zijn kinderen die tijdelijk in onze gemeente verblijven, maar wel hun oude school blijven bezoeken die verder weg ligt dan de dichtstbijzijnde toegankelijke school in Leeuwarden.

CU

46. pagina 11 start pilot contact huisbezoeken: *welk doel heeft het contact houden met mensen in de bijstand*

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 21.

47. pagina 19 *wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot wachtlijsten in de jeugdhulp?*

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 28.

48. pagina 20 **Buurt en dorpskamers**

- a. *welke buurt en dorpskamers "hebben een duwtje nodig"?*
- b. *op welke manier wordt dit "duwtje" gegeven, wat is het concrete uitvoeringsplan?*

Antwoord:

- a. Meerdere buurt en dorpskamers hebben een duwtje nodig. Binnenkort wordt u uitgebreider geïnformeerd in een informerende brief.
- b. Dit is voor alle locaties maatwerk. Hier zal in samenspraak met de vrijwilligers, professionals en de sociale basis gekeken moeten worden wat nodig is om de reuring op een locatie te krijgen. Voor de ene locatie kan dit zijn op het gebied van menskracht en voor de andere locatie bijvoorbeeld op het gebied van communicatie en bekendheid.

49. pagina 20 *Zijn er momenteel al personele problemen bij de uitvoering van de HH en hoe groot zijn de eventuele personele problemen momenteel?*

Antwoord:

Er zijn op dit moment geen personele problemen. Het kost wel veel moeite om nieuw personeel te vinden. IN de vakanties is het soms wel heel krap maar de HBH aanbieders kunnen nog steeds voldoen aan de afspraken uit het contract

D66

50. De jeugdondersteuners (JOK'ers) hebben, als ik het goed had, een tijdelijke uitbreiding gehad uit de coronagelden, zodat ze konden uitbreiden naar meerdere IKC's. In hoeverre worden die incidentele middelen nu structureel ingebed?

Antwoord:

De huidige 8 jeugdondersteuners worden deels betaald uit de middelen voor onderwijsachterstandsbeleid, de tijdelijke coronamiddelen (NPO) en door de schoolbesturen Primair Onderwijs. Deze incidentele middelen zijn tot en met 2023 beschikbaar/toereikend. Er is op dit moment nog geen structurele inbedding geregeld voor 2024 en verder. De zoektocht naar een structurele bekostiging is wel opgestart maar hangt samen met de vraag wat de gemeente Leeuwarden wil met deze functie. Wanneer uit de evaluatie blijkt dat de jeugdondersteuners een waardevolle toevoeging zijn en kostenbesparend werken, zal er ook structurele dekking gezocht moeten worden. Een antwoord op deze vraag zal uiterlijk begin 2023 geformuleerd moeten worden.

51. Wanneer vindt de evaluatie plaats van de JOK'ers en wordt er ook nagedacht over uitbreiding van de JOK'ers naar meerdere IKC's?

Antwoord:

De evaluatie van de jeugdondersteuners wordt in het voorjaar van 2023 uitgevoerd door een extern bureau. Op dit moment is er nog geen sprake van uitbreiding naar andere IKC's. Zoals hierboven geschetst wordt zal eerst een uitspraak moeten volgen op de vraag of de gemeente deze functie structureel wil borgen.

52. In verschillende gemeenten komen de zwembaden in zwaar weer vanwege de stijgende energiekosten. In hoeverre wordt hiermee al rekening gehouden in deze begroting en wordt hiervoor al geld voor gereserveerd?

Antwoord:

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie gelijk aan de compensatie vanuit de algemene uitkering van het Rijk. Op 1 november aanstaande komt er een

raadsvoorstel in het college rondom het inflatievraagstuk welke na vaststelling naar de Raad wordt gestuurd. Hierin wordt onder andere ook op dit vraagstuk ingegaan.

Fysiek domein

Gemeentebelangen

53. Waar staat herinrichting Eewal en herinrichting Stationsplein in de begroting? Zie ook pag. 40. Waarom staan Stationsplein en Julianalaan hier niet bij?

Antwoord:

De herinrichting Stationsplein wordt in 2022 (week 47) uitgevoerd en is daarom niet opgenomen in de begroting 2023. Over de maatregelen die we voornemens zijn te treffen voor de Julianalaan wordt de raad nog over geïnformeerd. De maatregelen Julianalaan kunnen overigens worden besteed uit reguliere budgetten Verkeer en Vervoer 2023. Een voorstel voor het optimaliseren van het huidige autoluwe gebied (middels invoering van camerahandhaving en de hiervoor genoemde herinrichting/vergroening van de Eewal) wordt naar verwachting begin 2023 opgesteld. Voor de dekking hiervan wordt gekeken naar de mogelijkheden die het Coalitieakkoord biedt.

54. Mogen wij een overzicht waaraan de toeristenbelasting besteed wordt?

Antwoord:

In de Visie Bezoek Leeuwarden 2025 dd 17 november 2020 (pagina 20) staan de vastgestelde bestedingsdoelen en de indicatieve inzet. Deze is onderverdeeld in 4 pijlers: 1) aanbod programma, 2) aanbod fysiek & afschrijvingen, 3) doelgroepen, gastvrij ontvangst en 4) verblijf, acquisitie zakelijke congressen, FCP. In de jaarrekening worden de bestedingen aan projecten in dat betreffende jaar toegelicht.

55. Tijdelijke regeling precario i.v.m. corona loopt per 1 januari af. Wordt na 1 januari de oude regeling weer van kracht of komt er een nieuwe?

Antwoord:

56. Op tabel 11 pag. 47 staat geometriebeheer ad € 1.250 mln. Wat wordt daarmee bedoeld?

Antwoord:

De budgetten voor de gemeentelijke taken rondom GEO-beheer, waaronder de basisregistratie adres en gebouwen (BAG) zijn hierin opgenomen.

57. Diftar

- a. Waar komen de aanbiedingspunten voor luiers en incontinentiemateriaal?
- b. Kan plastic centraal worden aangeboden en zo ja waar?
- c. Hoeveel zit er per 31-12-2022 in de voorziening afval en hoeveel huishoudens maken gebruik van een losse container. Wat kost een slot op de container?
- d. Wordt er voor invoering van diftar nog een 0-meting gedaan qua hoeveelheid zwerfafval per m2 en ook t.a.v. bijzetting en dumping grof afval?
- e. Wat doet de gemeente of kan de gemeente wat doen richting de verpakkingsindustrie om te stimuleren om zo weinig mogelijk gebruik te maken van verpakkingsmateriaal?

Antwoord:

- a. De luiercontainers zijn op de volgende locaties geplaatst:
 - 1 IKC Fransciscus, Johan de Walestraat 1 Leeuwarden
 - 2 IKC Wynwizer, Pikemar 11 Leeuwarden
 - 3 IKC De Pionier, Molkenkelder 4e Techum
 - 4 Sinne, Valkstraat 34 Leeuwarden
 - 5 Sinne, Idzerdastins 57 Leeuwarden
 - 6 Sinne, Brederostraat 20 Leeuwarden
 - 7 IKC Sint Thomas, Bachstraat 61 Leeuwarden

- 8 IKC Sint Teresa, Westergeasterdyk 58 Goutum
- 9 IKC Prins Maurits, Brandemeer 1, Leeuwarden
- 10 IKC Sint Paulus, Julianalaan 40, Leeuwarden
- 11 IKC Willem Alexander, Zevenblad 14, Leeuwarden
- 12 Milieustraat Grou, Oedsmawei 9 Grou
- 13 Milieustraat Stiens, Seerob 23 Stiens

- b. Nee, plastic verpakkingsafval van huishoudens worden samen met het restafval aan huis ingezameld (via de Sortibak/grijze minicontainer of via de ondergrondse restafvalvoorzieningen). Het plastic afval wordt namelijk na inzameling door Omrin nagescheiden. Dit betekent dat het wordt gescheiden van het overige afval om zo gerecycled/hergebruikt te kunnen worden. Dit geldt ook voor de drankenkartons/sappakken en blikjes.
- c. Het jaar 2022 is nog niet voorbij. Daarom kunnen we niet zeggen hoeveel de voorziening afval per 31-12-2022 zal bedragen. Het saldo per 1-1-2022 is € 1.189.865. De vooruitzichten zijn dat er een bedrag aan toegevoegd wordt.
- d. Ja, voor het zwerfafval, het aantal bijzettingen van vuilniszakken en het aantal dumpingen van grof afval zijn 0-metingen uitgevoerd.
- e. De rol van de gemeente is hierin beperkt. Dit onderdeel ligt meer op het gebied van de VNG. Die is betrokken bij de uitvoering van het VANG-beleid (van afval naar grondstof) waarin het Rijk in samenwerking met de VNG, NVRD activiteiten ontwikkeld om de hoeveelheid restafval te verminderen. Het kent ook een tak die zich bezighoudt met producenten om die te stimuleren om geen, minder of beter te recyclen verpakkingen te maken, bijvoorbeeld door het opstellen van brancheverduurzamingsplannen.

58. Volgens onze informatie staan in de Zuidlanden 1334 woningen gepland en in Middelsee 3200, totaal 4534. Op pag. 115 staat echter dat in Zuidlanden/Middelsee maximaal 5600 woningen zijn gepland. *Wat is de verklaring voor het verschil?*

Antwoord:

Het verschil betreft de woningen die reeds gerealiseerd zijn. Er komen totaal 5600 woningen, 3200 in Middelsee en 2400 in de Zuidlanden. In de Zuidlanden zijn inmiddels circa 1050 woningen gerealiseerd

59. Ook staat er dat het overgrote deel van de woningbouwontwikkeling in de dorpen vindt plaats in de kerndorpen Stiens, Wirdum, Wytgaard en Wergea. *Waarom staat Grou hier niet bij?*

Antwoord:

Grou staat er niet bij omdat de gemeente in Grou geen grond voor nieuwbouwkavels in bezit heeft en dus zelf geen lopende grondexploitaties heeft.

60. Pag. 89 Budget onderhoud wegen flink naar beneden t.o.v. 2022. *Cyclisch of minder budget? Of was 2022 een uitschieter?*

Antwoord:

In het jaar 2022 is incidenteel € 5,5 mln toegevoegd aan de voorziening onderhoud verhardingen. Daarmee was het in jaar 2022 een uitschieter. Overigens is in de begroting 2023 op basis van het Coalitieakkoord de storting in de voorziening structureel verhoogd met € 2,3 mln (zie hiervoor ook paragraaf 2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen).

61. Pag. 90 Koers en ontwikkelingen. In de in oktober 2022 vastgestelde nota Beheer en Onderhoud openbare ruimte zijn de huidige werkwijzen ten aanzien van beheer voor de verschillende onderdelen aangegeven. *Heeft de raad deze nota al gezien?*

Antwoord:

Op 25 oktober is de nota in het college behandeld en aan de raad aangeboden ter besluitvorming.

Groenlinks

62. Pag 6 citaat: We lossen de knelpunten rondom sportaccommodaties en buurtsportcoaches op & **Pag 30**: In de zomer van 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden rondom de inzet van de buurtsportcoaches. Knel- en verbeterpunten hieruit zijn meegenomen in de nieuwe afspraken met BV sport met betrekking tot de inzet voor de komende 4 jaar.

Vraag: Wat zijn de knelpunten of waar kunnen we deze evaluatie vinden?

Antwoord:

Knelpunten sportaccommodaties hebben betrekking op de aanleg van een viertal kunstgrasvelden in Jirnsum, Wergea, Grou en op sportcomplex Nijlân.

De uitkomst van de evaluatie brede regeling combifunctionarissen door het onderzoeksbureau, Cebeon, wordt zeer binnenkort verwacht. Wat de precieze knelpunten zijn zal hierin naar voren komen. Wel is al duidelijk dat het met name gaat over zichtbaarheid van de buurtsportcoaches en onduidelijkheid over de (invulling van de) rol van de buurtsportcoaches bij stakeholders.

63. Sport Algemeen: 26 oktober is er een uitspraak van de rechter over het nog mogen toepassen van rubbergranulaat op kunstgrasvelden.

Vraag: welke financiële gevolgen kan deze uitspraak hebben voor Leeuwarden?

Antwoord:

Het EU breed geldende advies van de ECHA aan de EU is dat er een 'total ban' komt op rubber infill. Dit besluit wordt hoogstwaarschijnlijk als een hamerstuk genomen in Q2 2023 door de lidstaten van de EU. Dan geldt vanaf Q2 2029 dat er geen rubber meer mag worden verkocht (ook niet voor het onderhoud van bestaande velden). Momenteel hebben we 20 kunstgrasvelden en hiervan zijn nog een aantal met rubber infill. Een veld wat we nu aanleggen, blijft liggen tot ca 2035, dus loopt ver over die datum heen. Het prijsverschil bij aanleg / renovatie tussen SBR (rubberinfill) en kurk bedraagt circa € 50.000 per veld. We richten ons daarom al op alternatieven in afstemming met de KNVB.

64. Pag 29 Terugdringen zwerfafval

Vraag: wordt er ook ingezet op het terugdringen van de enorme hoeveelheid plastic peuken?

Antwoord:

Sigaretten/peuken/filters zijn onderdeel van zwerfafval en nemen we mee met de zwerfafvalaanpak. Deels met de veegmachines en deels met handmatige inzet. We merken op dat plastic houdende sigarettenfilters productsoorten zijn die vallen onder de nieuwe SUP-regeling voor zwerfafval. Daarbij worden landelijke afspraken met producenten gemaakt. De gesprekken over de manier waarop de tabaksindustrie vorm geeft aan deze producentenverantwoordelijkheid lopen nog.

65. Pag 30 Autoluwe binnenstad:

- a. hoeveel geld is er nodig voor de herinrichting van de Eewal? Hoeveel is er beschikbaar en hoeveel geld is er nog nodig en waar komt dat geld vandaan?
- b. Wat kunnen we verwachten mbt herinrichten van de Eewal en volgende autoluwe projecten? Wat zijn concreet de plannen? Op welke termijn wordt de Eewal opnieuw ingericht?

Antwoord:

- a) Een eerste raming is dat er € 600.000 euro nodig zou zijn voor het herinrichten en het vergroenen van een aantal straten en entrees van het autoluwe gebied, waaronder de Eewal.

Hiervoor is nog geen budget beschikbaar gesteld.

Een voorstel voor het optimaliseren van het huidige autoluwe gebied (middels invoering van camerahandhaving en de hiervoor genoemde herinrichting/vergroening van de Eewal) wordt

naar verwachting begin 2023 opgesteld. Voor de dekking hiervan wordt gekeken naar de mogelijkheden die het Coalitieakkoord biedt.

- b) Autoluw vraagt om een mix van maatregelen. Dit betreft onder andere de invoering van camerahandhaving, een strikter ontheffingenbeleid en herindeling parkeerzones. Dit geeft ruimtelijke mogelijkheden om meer met vergroening te doen. Ontwerpen daarvoor worden gemaakt. Daarbij staat niet autoluw centraal, maar het bieden van een aantrekkelijker, veiliger, groener en leefbaarder binnenstad.

Het is nadrukkelijk de bedoeling eerst het huidige autoluwe gebied te optimaliseren. De meest voor de hand liggende straten voor de uitbreiding van het autoluwe gebied zijn onder andere Korfmakersstraat / Tweebaksmarkt / Druifstreek / Turfmarkt / Kelders / Tuinen. Het bepalen van de begrenzing is momenteel nog niet aan de orde en zal op termijn onderdeel uitmaken van het uitvoeringsprogramma binnenstad. Voor de herinrichting van de Eewal (als onderdeel van de optimalisatie van het huidige autoluwe gebied) is beschikbaar budget de eerste voorwaarde. Op voorhand is niet aan te geven op welke termijn daadwerkelijke realisatie plaatsvindt, omdat er nog geen uitsluit is over de wijze van financiering. Bovendien moet het werk daarna worden aanbesteed en gepland binnen de beschikbare uitvoeringscapaciteit. Gegeven deze voorwaarden zou op zijn vroegst in het najaar van 2023 kunnen worden gestart.

66. Pag 35 Circulair bouwen

Vraag: Wat betekent circulair bouwen voor de gemeente Leeuwarden?

Antwoord:

Het Rijk heeft als doelstelling geformuleerd om in 2050 100% circulair te zijn. In 2030 moeten we 50% van dit doel hebben behaald. Dat betekent dat we in 2030 50% van ons materialen en grondstoffengebruik circulair moeten inkopen.

Gemeente Leeuwarden heeft de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen getekend. Dit betekent dat wij ons committeren aan de landelijke doelstellingen en doelstellingen die zijn geformuleerd in de City Deal.

- 25% van de nieuwbouw biobased in 2025, via 30% biobased in 2030 naar 50% biobased nieuwbouw in 2040.
- Voor renovatie geldt 25% biobased isolatiematerialen in 2025, 50% biobased isolatiematerialen in 2030, en 100% biobased isolatiematerialen in 2040.

Om deze doelen te bereiken dagen we bouwers, ontwikkelaars en woningcorporaties uit om zoveel mogelijk biobased te bouwen en te ontwikkelen. We spelen hier zelf een rol in door bij bouwprojecten op gemeentelijke locaties circulariteit mee te nemen in aanbestedingen, bijvoorbeeld eisen te stellen aan (het aandeel) biobased materialen. Dit passen we toe in gebiedsontwikkeling en eigen vastgoed.

67. Pag 36 Resultaatfinanciering:

Vraag: wat wordt er bedoeld met resultaatfinanciering? Kunt u voorbeelden geven?

Antwoord:

Een belangrijk uitgangspunt bij resultaat- of impactfinanciering is dat de wijze van financieren gericht is op het zo goed mogelijk bereiken van de doelen. Er wordt dus (meestal) achteraf betaald wanneer de afgesproken doelen zijn gehaald of een bepaald maatschappelijk effect is gerealiseerd. Bij resultaatfinanciering is het van belang dat financier en uitvoerder hierover goede afspraken maken.

68. Diverse pagina's Omgevingswet: de invoering is opnieuw uitgesteld, nu tot 1 juli 2023. In de begroting wordt nog uitgegaan van 1 januari 23. Wat betekent dit voor de begroting?

Antwoord:

De financiële gevolgen van de Omgevingswet zijn nu budgetneutraal in de begroting 2023 verwerkt. Dit blijft zo, ook nu de Omgevingswet is uitgesteld. Mocht na definitieve invoering de realiteit anders zijn, zal er via de mee- en tegenvallers worden bijgestuurd. Dit is de route die we kiezen omdat ervaringsgegevens ontbreken. Pas ná 2023 hebben we ervaringsgegevens.

De incidentele kosten van de invoering van de Omgevingswet kunnen worden gedekt uit de decentralisatie-uitkering van het Rijk van € 979.000 en uit de incidentele middelen die in de financiële positie is verwerkt. Voor het niet bestede deel in 2022, mede als gevolg van het uitstel, zal worden voorgesteld om dit via de reserve budgetoverheveling beschikbaar te houden in de jaren 2023 en verder.

69. Pag 44 Beheer van de Leefomgeving

Het college heeft besloten het **stoken van hout** niet meer als duurzaam te beschouwen en zal het stoken van hout door inwoners ontraden en ontmoedigen. De communicatie zal daarop aangepast worden (brief college 1-3-22).

- a. *Vraag: welke aanpassingen zijn gedaan en in welke media (wij prijzen de tekst op de website en in de hah van 12 oktober)? Wordt er ook vaker gecommuniceerd? (dan bv eenmalig in de hah?)*
- b. *Vraag: Heeft Leeuwarden het schone lucht akkoord (SLA) inmiddels getekend? Heeft dit gevolgen voor de aanpak /communicatie houtrook?*

Antwoord:

- A) Ja er wordt gericht gecommuniceerd met name zodra het stookseizoen weer gaat starten en ook de communicatie op de gemeentelijke website is hierop aangepast.
- B) Leeuwarden heeft de ondertekening van het SLA in heroverweging. De verwachting is dat hierover begin 2023 een besluit genomen zal worden. Dit heeft geen gevolgen voor de aanpak/communicatie houtrook.

70. Pag 47 Openbaar groen

Vraag: We missen in de begroting een dierenwelzijnsnota. Deze willen we graag agenderen binnenkort. Indien de opstelling en uitvoering van de nota extra kosten met zich meebrengen, worden deze dan in eerste instantie uit de middelen van openbaargroen of vergroening gehaald?

Antwoord:

De gemeenteraad is per brief (februari 2022) geïnformeerd over de inventarisatie van de reeds bestaande regelingen en inzet rond dierenwelzijn. De inventarisatie heeft uitgewezen dat we voldoen aan alle wettelijke verplichtingen met betrekking tot dierenwelzijn en dat er geen beleidshiaten zijn. Voor aanvullende ambities die geld kosten, zijn geen middelen beschikbaar binnen het budget voor openbaar groen of vergroening.

71. Pag 91 Bomenbeheer

Vraag: Wordt de lang aanhoudende droogte ook meegenomen in het bomenbeheer? Ik lees nu dat voornamelijk ziektes worden meegenomen in de verwachting van het aantal te kappen bomen.

Antwoord:

Ja, de bomen worden minimaal elke drie jaar geïnspecteerd waarbij diverse gezondheidsaspecten van een boom worden beoordeeld, inclusief schade door droogte. Bij een aantal boomsoorten is droogte meer van invloed op de vitaliteit. Boomziektes en slechte groeiplaatsen zijn op dit moment de belangrijkste oorzaken voor de achteruitgang van de kwaliteit van bomen.

72. Manifest Vlietzone

Vraag: Wat is hier de status van het manifest Vlietzone. Op welke wijze wordt opvolging gegeven aan het manifest? Vind over de uitvoering gesprekken plaats met Vlietvaardig en andere betrokkenen?

Antwoord:

De status is dat we samen met de wijk, Vlietvaardig en het wijkpanel in gesprek zijn over het oppakken van een aantal speerpunten uit het Manifest. De buurtregisseur is een belangrijke schakel die de wijk ingevuld wild hebben. Er is een profiel, een budget voor eerst 1 jaar en het nu aan de wijk om een geschikte kandidaat te vinden. Wij hebben iedere vier weken overleg met zowel het Wijkpanel als Vlietvaardig.

73. Prinsentuin

Vraag: Wanneer kunnen wij als Raad het beleidsstuk ten aanzien van de functie en gebruik Prinsentuin verwachten?

Antwoord:

De raad is per brief op 25 oktober door het college geïnformeerd over de startnotitie Prinsentuin.

74. Skills in de stad Wat is de actuele status van skills in de stad?

Antwoord: We zijn met Rijksvastgoed in gesprek over de uitwerking van de afspraken in het concept koopcontract en we zijn met potentiële huurders in gesprek over de nadere invulling van het pand. Het is de verwachting dat we eind dit jaar / begin 2023 contract en businesscase met gecommitteerde partijen (door middel van intentie) naast elkaar kunnen leggen om te beoordelen of we definitief over kunnen gaan tot verwerving van het pand. In het voorjaar 2023 zal (bij een positieve grondhouding van alle betrokkenen) een voorstel tot aankoop voorgelegd worden aan college/raad.

75. Stationsplein Wat is de status van de aanpassingen van (rondom) het Stationsplein.

[Fietser geschept door auto bij oversteek voor station Leeuwarden, vrouw gewond naar het ziekenhuis - Leeuwarder Courant \(lc.nl\)](#)

Antwoord:

De herinrichting Stationsplein wordt in 2022 (week 47) uitgevoerd.

76. Blz. 29 vestigingsklimaat

Bestaande ondernemers blijven we informeren en door onder meer campagnes brengen we Leeuwarden onder de aandacht bij potentieel nieuwe vestigers.

- a. *Hoe en waarover worden bestaande ondernemers geïnformeerd?*
- b. *Welke campagnes staan er in 2023 op stapel om Leeuwarden onder de aandacht te brengen bij potentiële nieuwe vestigers?*

Antwoord:

- a) Via onder meer social media kanalen van ondernemendleeuwarden.nl, nieuwsbrieven en bijeenkomsten. Over vele relevante onderwerpen, zoals netcongestie en toekomstproof ondernemerschap
- b) Een campagne om nieuwe winkels in de binnenstad te werven en buiten Friesland voeren we campagne om bij starters/scale-ups, met name in de sectoren watertechnologie en food, interesse te wekken te starten in onze regio.

77. Blz. 29 Basisinfrastructuur op niveau houden/BV sport

Klopt het dat de gemeente/BV SPORT geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om 250.000 euro beschikbaar te krijgen voor een upgrade en renovatie van een grote Playground zoals het Skatepark Van Loonstraat?

Antwoord:

Nee, voor een upgrade van het skatepark is deels gebruik gemaakt van subsidie en deels door de gemeente zelf betaald. Het renoveren/ onderhouden van het Kraljicek playground is vanuit gereserveerd onderhoudsgeld betaald. Waar dit bedrag van 250.000 euro vandaan komt is voor ons niet duidelijk.

78. Blz. 30 Autoluw

recent kondigde de Sleutelspecialist aan te vertrekken uit de binnenstad, mede met oog op de bereikbaarheid per auto. Zijn er meer van dit soort signalen? Hoe wordt dit gemonitord?

Antwoord:

Er is een beperkt aantal signalen binnengekomen over bereikbaarheid per auto van het gebied. De meeste reacties hebben betrekking op onvoldoende handhaving en op de inrichting van het gebied. Binnen het project autoluw is omgevingsmanagement opgezet, bedoeld om te luisteren naar de omgeving en te reageren op vragen die worden gesteld. Meldingen komen zowel via het accountmanagement van EZ, de binnenstadsmanager als rechtstreeks bij het project binnen. Alle meldingen/vragen, behorende bij het project autoluwe binnenstad, en de beantwoording daarvan worden centraal bijgehouden.

79. Blz. 30 Bezoek Leeuwarden

Wij ondersteunen de marktpartijen, zoals hotels die zakelijke congressen acquireren waar het gaat om meerdaags bezoek. Hiervoor wordt de opbrengst van de toeristenbelasting mede ingezet.

- Welk aandeel (bedrag) wordt er hiervoor ingezet.

Antwoord:

Hiervoor wordt een bedrag van € 35.000 ingezet.

80. Blz. 33 Versnelling woningbouw

Er wordt gesproken over een nieuwe strategie om de woningbouw te versnellen. Hoe ziet deze strategie eruit?

Antwoord:

Het huidige afwegingskader woningbouw Leeuwarden dateert uit 2016 en is op verschillende vlakken niet meer actueel. Het college heeft het voornemen om dit beleidskader in 2023 te actualiseren. Het betreft dan het in beeld te brengen waar woningbouw gewenst en mogelijk is, wat de vraag is naar welk type woningen en door de omgevingskwaliteit nadrukkelijk te betrekken.

81. Blz. 33 Ongedeelde gemeente

Er wordt uitgesproken dat 30% van de totale nieuwbouw bestaat uit sociale huurwoningen. In de volkshuisvestingsvisie die in 2021 is vastgesteld, wordt echter een gesproken over een marge van 15-30%.

- Betekent de uitspraak in de begroting van 2023 een herziening van de volkshuisvestingsvisie?
- Waarom wordt afgeweken van de uitspraken in de volkshuisvestingsvisie?

Antwoord:

Het Rijk heeft in 2022 bepaald dat in principe de woningvoorraad van elke gemeente voor 30% uit sociale huurwoningen moet bestaan. In de gemeente Leeuwarden ligt het aandeel van de corporatie op 27%. Dit betekent dat minimaal 30% van de woningproductie uit sociale huur moet bestaan. Woningbouw die zowel binnen bestaand gebied (stad of dorp) en in uitleglocaties te realiseren is.

Er is geen sprake van afwijking of herziening van de volkshuisvestingsvisie, wel van een verdere concretisering door het rijksbeleid en het coalitieakkoord.

De volkshuisvestingsvisie hanteert de volgende definitie voor een (bestaande) gemengde buurt: wanneer de woningvoorraad voor 30% tot maximaal 50% bestaat uit sociale huur tot een huurprijs

van € 678,66 (*tweede aftoppingsgrens 2022) en dat de huurders van deze woningen een gevarieerd inkomen tot aan € 44.196 (*inkomensgrens 2022) hebben.
De landelijke richtlijnen voor woningbouw sluiten aan bij de (onder)grens die in de volkshuisvestingsvisie voor een gemengde buurt is aangegeven.

In de volkshuisvestingsvisie 2021 is verder aangegeven dat uitleglocaties tussen de 15% en 30% uit sociale huurwoningen van de corporaties moet bestaan.

82. Blz. 35 Prijsvraag voor biobased

Wat kunnen we verwachten bij een dergelijke prijsvraag? Hoe ziet dit eruit?

Antwoord:

Inzet is vooralsnog om samen met een woningcorporatie een prijsvraag uit te schrijven voor de bouw van biobased woningen in een aan deze woningcorporatie toegewezen bouwblok in Nieuw Oud Oost.

83. Blz. 38 Afvalbeleid

Afval dat niet ontstaat, hoeft je niet te scheiden en ook niet te verwerken. Daarom zetten we ook in op het voorkomen van afval. Een voorbeeld is de invoering van de ja-sticker per 1 januari 2023. Bewoners moeten vanaf dan expliciet aangeven (middels een ja-sticker) wanneer zij wél ongeadresseerd reclamedrukwerk willen ontvangen. In andere gemeentes heeft dit geleid tot een sterke daling van de hoeveelheid weggegooid papier. Voor huis-aan-huis bladen verandert er niets.

- a. *Wat betekent dit bijvoorbeeld voor verenigingen die nu oud papier ophalen en de inkomsten van oud papier goed kunnen gebruiken.*
- b. *Worden verenigingen gecompenseerd vanwege de ambitie van de gemeente?*

Antwoord:

Wanneer er minder papier wordt verspreid, zal er ook minder papier worden ingezameld door de inzamelaars/verenigingen. Verenigingen blijven dezelfde vergoeding ontvangen per ingezamelde hoeveelheid.

84. Blz 39 Verkeersveiligheid vergroten

Wat is de top 3 van maatregelen waar sprake van is?

Antwoord:

De top 3 bestaat uit 1) veiligheid op 50 km/uur wegen, 2) een veilige fietsinfrastructuur en 3) beschermen van kwetsbare verkeersdeelnemers. Voor het kiezen van concrete projecten houden we rekening met de voorwaarden van de landelijke subsidie verkeersveiligheid (2e tranche). Op basis van de realisatietermijnen komen de projecten Bleeklaan, Westersingel - Pier Panderstraat en fietspad Greate Kritewei als eerste in aanmerking. Inmiddels is op basis van de Risicoanalyse duidelijk dat op meerdere trajecten en kruispunten de veiligheid kan worden vergroot. In een (nog op de stellen) Uitvoeringsagenda wordt de beoogde volgorde van uitvoering bepaald.

85. Blz. 42 Stadsbouwmeester

Is er al meer informatie beschikbaar over de rol en invulling van de stadsbouwmeester? Wat gaat hij/zij doen? Is hij/zij al aangesteld? Wordt deze geworven binnen de ambtelijke organisatie of daarbuiten? Etc.

Antwoord:

Met 'stadsbouwmeester' wordt niet één persoon bedoeld, maar een reeks activiteiten die de strategische kracht van de gemeente versterken. Om goed te anticiperen op de ruimtelijke opgaven die er aan komen is het nodig om voortdurend vooruit te kijken, te signaleren waar aandacht voor moet zijn, te onderzoeken waar kansen liggen en oplossingsrichtingen te verkennen. Dit gaan we doen in de vorm van onder meer symposia, prijsvragen, ontwerpend onderzoek en werkbezoeken. We werken aan een platform-achtige setting waarbij naast de gemeentelijke disciplines ook

architecten, onderwijsinstellingen en ondernemers etc. betrokkenen zijn. Voor het initiëren van deze manier van werken huren wij tijdelijk een externe adviseur in.

86. Blz. 42 Inrichten nieuw weidevogelgebied met bufferzone

Tot op heden lijkt er een planologische stilte op het gebied van de Hem. Hoe ziet het planologische proces eruit voor de Hem? Wanneer volgt een besluit in de gemeenteraad?

De bufferzone wordt vergroot. Wat wordt nu de bufferzone?

Antwoord:

In het coalitieakkoord is specifiek de bufferzone tussen de Hounspolder en het plangebied van de Hem benoemd. Deze zone moest op grond van het coalitieakkoord worden vergroot. Hierdoor moest het bestemmingsplan worden aangepast (en worden doorberekend wat minder uitgeefbare grond betekent voor de grondexploitatie e.d.) en er zijn nieuwe aëriusberekeningen gemaakt.

Maandag 24 oktober is er overleg met de klankbordgroep geweest. Op 25 oktober heeft het college besloten om het ontwerpbestemmingsplan ter visie te leggen. In de periode van ter visie legging vindt er een inloop plaats, waarvoor de raadsleden ook worden uitgenodigd.

PvdA

87. Op blz 36 is aangegeven dat het NPLG richtinggevend is en in juli 2023 beschikbaar.

In juli 2023 moeten de provincies echter de gebiedsplannen gereed hebben.

Welke rol gaat de gemeente spelen in die opstelling van de gebiedsplannen of laat zij het volledig aan de provincie over?

Antwoord: We zijn als gemeente binnen de gebiedsprocessen gesprekspartner.

88. Onderhoud kapitaal goederen, blz 89

Onderhoudsniveau winkelcentra (verzorging / verharding / groen) is het kwaliteitsniveau basis.

Welke mogelijkheden zijn er om dit onderhoudsniveau op 'hoog' te zetten?

Met in het achterhoofd de ambitie vanuit de Retailvisie 2022 om de winkelcentra als aantrekkelijke verblijfsgebieden door te ontwikkelen?

Antwoord:

De mogelijkheden om onderhoudsniveaus (qua verzorgend en technisch onderhoud) van basis naar hoog te zetten, worden bepaald door de beschikbare financiële dekking. De raad is hiertoe kaderstellend. In de Retailvisie 2022 wordt met name ingezet op de verbetering van de inrichting en niet zozeer op het onderhoudsniveau.

89. Circulaire economie Kopje onderwijs, blz 128 onderaan: Samenwerking met RUG en NHL.

Design based education.

- *Welke complementaire rol kan het MBO hierin spelen, als het gaat om de praktijk in de praktijk? Dit kan elkaar versterken.*
- *Wordt dit gedaan? Zo nee, kan het MBO hiermee worden verbonden?*

Antwoord:

We werken samen met IPF en VCF aan circulaire vraagstukken binnen het onderwijs. Ook het MBO wordt hierin meegenomen, zo hebben we projecten met HBO en MBO gedraaid in een livinglab omgeving binnen het Circulair Kwartier in Leeuwarden. Samen onderzochten studenten praktische en theoretische vraagstukken m.b.t. Circulaire Economie. Ook stellen we ons eigen vraagstukken zoals, Spoordok aan o.a. MBO studenten door het organiseren van een circulair bouwen challenge. Door studenten van verschillende profielen en niveaus te koppelen borgen we academische en praktische vraagstukken. Ook werken we structureel samen met de watercampus d.m.v. het CIV samen aan vraagstukken over water (technologie).

90. *Is er binnen de begroting een stelpost: kosten archeologisch onderzoek? Kosten die voorkomen uit het doen van onderzoek. Met de nadruk op bouwen van huizen en investeren in infrastructuur is de kans groot dat er de komende jaren in gebieden gebouwd gaat worden die archeologisch onderzoek vragen. Dan is het slim om op voorhand al geld beschikbaar te hebben voor noodzakelijk onderzoek.*

Antwoord:

Er is in de begroting geen stelpost kosten archeologisch onderzoek. Archeologie is conform de wet en regelgeving gebaseerd op het veroorzakersprincipe. Dat wil zeggen dat de initiatiefnemer van een bodemingreep ook de kosten moet dragen voor het noodzakelijke archeologisch onderzoek. Initiatiefnemers (zowel overheden als private partijen) dienen dus in de voorbereiding van een project zowel tijd als geld te reserveren om aan deze wettelijke verplichting te voldoen.

91. *Daarnaast is het beschikbare aantal uren van de stadsarcheoloog van bescheiden aard, gezien de omvang van onze gemeente. Op welke manier waarborgen we zijn inzet en zorgen we voor voldoende capaciteit?*

Antwoord:

De beschikbare capaciteit op het vlak van archeologie is een aantal jaren vanwege de toenmalige bezuinigingsopgave terug gebracht naar het huidige niveau. Dit is voldoende om de wettelijke taken op het vlak van archeologie te kunnen uitvoeren. We waarborgen de inzet via een raamcontract met een extern bureau zodat de expertise op niveau blijft.

CU

92. pagina 30 *Welke straten vallen onder de voorgenomen uitbreiding van het autoluw maken?*

Antwoord:

De meest voor de hand liggende straten voor de uitbreiding van het autoluwe gebied zijn onder andere Korfmakersstraat / Tweebaksmarkt / Druifstreek / Turfmarkt / Kelders / Tuinen. Het bepalen van de begrenzing is momenteel nog niet aan de orde en zal op termijn onderdeel uitmaken van het uitvoeringsprogramma binnenstad.

93. pagina 34 *hoeveel panden in Leeuwarden zijn momenteel van de rijksvastgoeddienst en welke staan hiervan leeg?*

Antwoord:

Het RVB is eigenaar van de volgende panden/complexen; Vliegbasis Leeuwarden, PI Leeuwarden Afuk (Boterhoek 3), Rechtbank, Hof van Justitie, kantoren Tesselschadestraat/Heliconweg (3x, te weten, Marnix State, Wester State en Nieuwland State). Deze complexen kennen geen leegstand. Het voormalige belastingkantoren aan de Tesselschadestraat 4 en Jacob Catsplein 3 zijn nog in eigendom maar niet meer in gebruik door de Rijksoverheid.

94. precario belasting: door de gehele gemeente zijn bedrijven bezig met glasvezelkabels in de grond te stoppen. *Worden hier precario kosten op geheven en waarom wel of niet?*

Antwoord:

Er wordt geen precario geheven op de aanleg van deze glasvezelkabels (ook niet op de andere nutsleidingen). Dit is conform de Telecommunicatiewet en op basis van de gemeentelijke telecom-verordening. Bij de nutswerkzaamheden worden voor de instemmingsbesluiten leges betaald en voor de uit te voeren werkzaamheden ontvangen we vergoedingen voor beheer- en degeneratiekosten (ten behoeve van het onderhoudseffect op de asset verhardingen).

95. De dorpshuizen en wijkcentra zullen eventueel ook in zwaar weer komen door de stijgende energiekosten. Maar ook sportverenigingen. Worden hiervoor in de begroting al rekening mee gehouden?

Antwoord:

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie gelijk aan de compensatie vanuit de algemene uitkering van het Rijk. Op 1 november as komt er een raadsvoorstel in het college rondom het inflatievraagstuk welke na vaststelling naar de Raad wordt gestuurd, hierin wordt onder andere ook op dit vraagstuk ingegaan.

96. De onderhoud van bruggen zou ook een grote kostenpost worden laten we in de krant. In hoeverre wordt hier ook al eventueel rekening mee gehouden in deze begroting?

Antwoord:

In de begroting 2023 is vanuit het Coalitieakkoord rekening gehouden met een hogere storting in de onderhoudsvoorziening civiele kunstwerken (bruggen) van € 800.000. Deze aanvullende storting is was nodig om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren de komende 10 jaar. Daarnaast is voor vervanging van bruggen in de periode t/m 2026 rekening gehouden met de hiervoor benodigde investeringskredieten. Deze zijn opgenomen in de Bijlage B: Meerjaren investeringsprogramma.

Veiligheidsdomein

VVD

97. Terrassenbeleid De motie ruimer terrassenbeleid riep op voor 1 oktober 2022 het onderzoek plan van aanpak aan de raad te doen toekomen. Aan de hand van het onderzoek, voor 1 oktober 2022 het plan voor verruiming te presenteren aan de (nieuwe) Raad, zodat het per 1 januari 2023 ingevoerd kan worden.

Vraag: Deze datum is al overschreden, Wanneer kan de Raad dit stuk verwachten.

Antwoord:

Het plan van aanpak bevindt zich in de afrondende fase. Naar verwachting zal de raad het stuk in december 2022 ontvangen.

98. Blz. 36 preventie met gezag

wat is de startsituatie? D.w.z. hoeveel jongeren komen momenteel in aanraking met criminaliteit? En welke reductie wordt nagestreefd?

Antwoord:

Het programma 'preventie met gezag' richt zich op:

1. Het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden;
2. Het voorkomen dat jongeren die al in aanraking zijn gekomen met criminaliteit, er verder in afglijden;
3. Het zorgen voor een goede terugkeer in de maatschappij van jongeren die in de criminaliteit zitten of hebben gezeten.

Dit zijn dus verschillende (doel)groepen, en de startsituatie verschilt per groep en per jongere. In deze fase van het programma (de aanvraagfase) zijn deze groepen op hoofdlijnen in kaart gebracht. Onderdeel van de uitvoering van het programma is het doen van een nul-meting bij de start, gevolgd door periodieke metingen om de effecten van de interventies te meten.

In de huidige fase is niet alleen gekeken naar 'harde' criminaliteitscijfers, maar ook naar (risico)factoren zoals schoolverzuim, overlastmeldingen, sociaal-economische gegevens, jeugdwerkloosheid, sociale ondersteuning etc. Juist om de jongeren die risico lopen eerder in beeld te krijgen zodat er preventief kan worden gehandeld. We combineren daarbij kwalitatieve en kwantitatieve gegevens. Daarbij is de professionele kennis van onze partners erg belangrijk: jongerenwerkers, sociaal werkers, onderwijsmedewerkers, politie, (jeugd)reclassering. Zij zien welke jongeren afglijden of dreigen af te glijden en signaleren trends. Zij kennen ook de jongere 'achter het signaal'.

Daarnaast gebruiken we kwantitatieve gegevens zoals het aantal meldingen jeugdoverlast, aantal jongeren in de bijstand, aantal vroegtijdig schoolverlaters, aantal jongeren met schulden, meldingen drugsoverlast en drugshandel, aantal jeugdige verdachten, aantal ingezette reclasseringstrajecten. Bij elkaar geeft dit dus zowel zicht op individuele jongeren als op kleinere en grotere groepen jongeren. Dit beeld is in deze fase van het programma - de aanvraagfase - vertaald in een aantal interventies. Sommige interventies zijn gericht op individuele jongeren, sommige op groepen, sommige op de omgeving van de jongeren. De interventies richten zich op bovengenoemde drie doelstellingen. Om de effectiviteit van de interventies te volgen worden periodieke metingen gedaan.

99. Blz. 52 handhaving

Wat is het gat tussen de benodigde capaciteit voor handhaving en de beschikbare capaciteit? En wordt dit gat opgelost door meer capaciteit of door prioritering?

Antwoord:

Er zijn incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld voor handhaving en structureel vanuit het Rijk (DU-uitkering). Door inzet van deze middelen wordt het gat in de capaciteit tijdelijk verkleind.

Bij het opstellen van de kadernota handhaving kijken we hoe de gestegen vraag naar inzet meer in evenwicht met de daarvoor beschikbare capaciteit kan worden gebracht. Door middel van prioritering wordt vervolgens verder bepaald waar de inzet het meest noodzakelijk is. De evaluatie in het kader van de kadernota Handhaving kan tot een heroverweging van de inzet van middelen leiden.

100. Blz. 55 Digitale opruiing

Welke middelen past de gemeente toe om digitale opruiing te signaleren? Graag hier wat uitgebreidere informatie over.

Antwoord:

Signalering van opruiing via digitale media leidend tot maatschappelijke onrust zal in de meeste gevallen door de politie gebeuren. Zij zijn daar op toegerust. De politie neemt vervolgens contact op met de gemeente. Wanneer daartoe aanleiding is, voert de gemeente een omgevingsscan uit.

PvdA

101. Blz 6 onderaan: Er wordt gesproken over ‘Aanpakken gestegen jeugdoverlast.’ Tevens over ‘investeren in preventie.’ Jeugdoverlast staat niet op zichzelf. Formulering doet vermoeden dat het aan de jeugd ligt, het heeft waarschijnlijk meerdere oorzaken. Kan dit ook breder/anders worden geformuleerd.

Antwoord:

De beste manier om jeugdoverlast te voorkomen is preventie. Preventie kan bijdragen aan het verminderen van jeugdoverlast door alternatieven en kansen te bieden en bewustwording te vergroten. Dit doen we niet alleen door op te treden als er overlast is, maar ook met jongeren en ouders en met mensen die de overlast ervaren in gesprek te gaan. Daarnaast wordt er gemeentebreed ingezet op scholen, werk, sport, sociale omgeving etc. Er is een plan van aanpak opgesteld voor Preventie met gezag.

102. Blz 134, uitstapprogramma prostitutie Er staat -150 bij de baten. Wat betekent dit met het ook op extra ontvangen DUUB gelden waarbij Leeuwarden € 38.000 extra heeft ontvangen voor 2022? Laatste zin blz 149 bij paragraaf 18 is daar onduidelijk over. Wel of niet voor 2023?

Antwoord:

Het geld dat extra is ontvangen voor 2023 (€ 112.000) is nog niet verwerkt in deze begroting en komt dus in een latere versie. Het geld van 2022 (€38.000) is verwerkt in de begroting van 2022 en staat dus niet in deze begroting.

CU

103. pagina 55 *wanneer kunnen we de verdere uitwerking van de aanpak mensenhandel verwachten?*

Antwoord:

Dat is naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023. Het plan aanpak mensenhandel is bijna gereed. Dit betreft een regionaal plan van aanpak. Besluitvorming is voorzien in het eerste kwartaal van 2023.

104. pagina 55 in 2021 is een motie aangenomen mbt onderzoek intake prostitutie. *Wat is de stand van zaken van deze motie en wanneer kan deze, als voorloper op de wet regulering sekswerk worden ingezet?*

Antwoord:

Het Sociaal Domein Fryslan (SDF) is bezig met het ontwikkelen van een regionaal prostitutiebeleid. De motie roept op onderzoek te doen naar een lokale intake en een bijbehorende pas. Insteek is het lokale en regionale beleid goed op elkaar te laten aansluiten. Er heeft om die reden eerst afstemming plaatsgevonden met het SDF over wat deze regionale ontwikkeling betekent voor de lokale werkwijze, in het licht van de motie. De precieze aanpak voor het onderzoek naar mogelijkheden voor een intakegesprek wordt binnenkort bepaald. Daarna gaat het onderzoek zelf zo snel mogelijk van start.

Bestuur en bedrijfsvoering

VVD

105. Bezetting en gebruik Gemeentehuis

Ambtenaren werken allemaal steeds meer thuis. Gemiddeld 2 tot 3 dagen in de week. Dit betekent dat op bepaalde dagen een groot deel van het Gemeentehuis niet (effectief) gebruikt wordt.

- a. *Op welke wijze wordt deze vrije ruimte nu ingezet.*
- b. *Wat is de huidige bezetting van het Gemeentehuis op de maandag t/m vrijdag. Wat was de bezetting voor Corona.*
- c. *Wordt er gemeentelijk vastgoed afgestoten of herbestemd nu thuiswerken structureel haar intrede heeft gedaan.*

Antwoord:

106. Blz. 63 Meer ruimte voor persoonlijk contact

Veel inwoners en ondernemers hebben behoefte om hun situatie aan de gemeente voor te leggen en samen te bespreken wat het beste gedaan kan worden. Daar maken we ruimte voor. In Leeuwarden maken we een samenhangend plan voor de besteding van de middelen om duurzame systeemdoorbraken te realiseren.

- *Wanneer mogen we dat “samenhangende” plan verwachten?*
- *Hoeveel middelen hebben we gekregen?*
- *Welke “duurzame systeemdoorbraken” wordt gedacht te realiseren met een samenhangend plan.*

Antwoord:

In het najaar wordt het plan met directie en portefeuillehouder besproken. Het gaat om ongeveer 200.000 euro. Om welke verbeteringen het gaat, moeten we nog ontdekken. Het zal gaan om verbeteringen in onze processen waardoor we onze systeemwereld beter laten aansluiten op de leefwereld van onze inwoners.

107. Blz. 70 en 98 informatiebeveiliging

In welke mate voldoet de gemeente momenteel aan de BIO? En welke inspanning moet nog plaatsvinden om (blijvend) hieraan te voldoen?

Antwoord:

We voldoen voor ongeveer 80% aan de 114 beheersmaatregelen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De meest belangrijke verbeteringen, die een substantiële bijdrage leveren aan het verhogen van de digitale weerbaarheid, waar uitvoering aan wordt gegeven zijn: het versterken van de beveiliging van (mobiele) apparatuur die toegang hebben tot bedrijfsnetwerk en het actief monitoren en analyseren van de ICT-omgeving op onwenselijke gebeurtenissen die kunnen wijzen op toegang van kwaadwillende (hackers) en het detecteren van ransomware-aanvallen (gijzelsoftware) en datadiefstal. En ten slotte het doorlopend vergroten van de bewustwording bij medewerkers om de regels te kennen, te begrijpen en te interpreteren rondom informatiebeveiliging en privacy.

108. Blz. 121 circulaire inkoop

Hoeveel (percentage) koopt de gemeente op dit moment circulair in?

Wat is het doel van maximaal circulair inkopen door de gemeente in 2025. Hebben we het dan over 10%, 20% of 100%

Antwoord:

1. We hebben de afgelopen jaar circulariteit bij 10 inkooptrajecten centraal gezet. Het is niet exact bekend hoeveel procent we circulair inkopen. Voor de toekomst willen we scherper definiëren wat circulair inkopen precies inhoud. Daarmee kunnen we de voortgang ook beter gaan monitoren.
2. De doelstelling is maximaal circulair inkopen, we streven hier naar 100% maar blijven realistisch. Om dit doel te halen hebben we een Roadmap Circulair Inkopen ontwikkelt, deze wordt in 2023 gedeeld met de Raad. De 10 circulaire inkoop trajecten ondersteunen ons om te leren en de markt uit te dagen.

109. Blz. 124 De Label C plicht bij kantoren

Wat is energielabel van het Gemeentehuis, Het Stadhuis en het overige gemeentelijk vastgoed dat als kantoor ingezet wordt.

Antwoord:

Kleine nuancering ten aanzien van de term kantoren. De verplichting geldt voor kantoren en niet voor gebouwen met bijeenkomstfunctie of voor Rijksmonumenten.

De huidige kantoren en hun labels zijn:

Oldehoofsterkerkhof 2 (Gemeentehuis):	Label A
Groeneweg 1 (HCL)	Label A
Groeneweg 3 (Handhaving)	Label G
<i>(Verduurzamingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Nieuwe label in 2023 wordt waarschijnlijk C)</i>	
JW Visserwei (FUMO)	Label C
Agora 6-8 (Doperkerk)	Label G Rijksmonument
Agora 4 (Doperkerk diverse bedrijven)	Label C Rijksmonument
Oostergoweg 8 (Watercampus)	Label A
P. Jurjenstjitte 8 (Fier)	Label C

Gebouw die niet als kantoor is gedefinieerd en Rijksmonument is Stadhuis:

Bijeenkomstfunctie 57% kantoorfunctie 43 % en monument.

PvdA

110. In de programmabegroting worden veel nota's aangekondigd. Wij noemen in ieder geval:

- Lokale inclusieagenda
- Woonzorgvisie
- Kadernota veiligheid
- Agenda democratische vernieuwing
- Samenhangende plan systeemdoorbraken
- Nieuwe samenwerkingsagenda met de provincie
- Etc *Is het mogelijk een samenhangende planning te maken opdat ook de raad daar rekening mee kan houden?*

Antwoord:

Zoals ook in de inleiding op de begroting aangegeven, brengt het coalitieakkoord met zich mee dat een deel van de personele inzet opgaat aan het maken van nieuwe beleids- en uitvoeringsplannen. In de begroting worden er een aantal aangekondigd. Hiervan is een totaaloverzicht met voorlopige planning in de maak. Met de nadruk op 'voorlopig', want het is onmogelijk hierover garanties af te geven. Omdat bijvoorbeeld actualiteit (crises) of personeelstekort tot andere prioriteiten kunnen leiden.

111. Democratische vernieuwing: blz 61 *Welke rol heeft de gemeente in het ontstaan, stimuleren en vooral ondersteunen (waar nodig) van de maatschappelijke initiatieven die de leefbaarheid en aantrekkelijkheid bevorderen? Welke rol heeft de gemeente hier in en wie voert dit uit?*

Antwoord:

Allereerst: het is van belang dat de gemeente zich actief opstelt wanneer maatschappelijke initiatieven zich voordoen die de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad, de dorpen en het buitengebied van Leeuwarden voor bewoners, ondernemers en bezoekers bevorderen. De gemeente stimuleert het nemen van initiatieven zoveel mogelijk. Maar de rol die de gemeente vervolgens kiest bij het ontstaan en ondersteunen van initiatieven verschilt per initiatief: soms is een actieve of zelfs sturende/regulerende inzet wenselijk en mogelijk, in veel andere situaties ligt een volgende rol meer voor de hand. Initiatieven verschillen sterk van elkaar in de mate van zelfredzaamheid, de mogelijkheden om hulp aan te boren en de wens/ruimte om vanuit het initiatief hulp van de gemeente te vragen. Het team Gebiedswerkers is vaak de eerste ingang voor of op de hoogte van maatschappelijke initiatieven in de Leeuwarder wijken en dorpen, en kan zowel de initiatiefnemers als de gemeentelijke organisatie ondersteunen bij de zoektocht naar de juiste gemeentelijke rol. Verder kent de gemeente verschillende instrumenten om tot een weloverwogen keuze voor de eigen betrokkenheid en rol bij initiatieven te komen zoals de initiatieventafel (voor over het algemeen grotere initiatieven) en het overleg over fysieke bewonersinitiatieven.

112. *Welke wijzigingen moeten nog doorgevoerd worden door de aangepaste WGR (blz 61)?*

Antwoord:

De griffie van de gemeenteraad van Leeuwarden is in samenwerking met alle Friese griffies, met ambtelijke ondersteuning een traject aan het ontwikkelen voor de Friese gemeenteraden om invulling te geven aan de wijzigingen van de WGR. Dit houdt in dat er een kennissessie en een netwerksessie worden georganiseerd, waarna de Friese raadsleden richtinggevende uitspraken kunnen meegeven aan de GR-en die de te wijzigen Regelingen gaan voorbereiden. De gestelde vraag komt in dat traject nadrukkelijk aan de orde. In het Presidium van Leeuwarden is deze aanpak besproken.

113. Tabel 21 Kengetallen Bestuur en middelen: *Er is meer bezetting dan is toegestaan (blz 68)*
Waardoor wordt dat veroorzaakt?

Antwoord:

Bij de cijfers van de formatie is rekening gehouden met de structurele (vaste) formatie. Bezetting kan echter ook een incidenteel (tijdelijk) karakter hebben, bijvoorbeeld omdat een taak wordt uitgevoerd waarvoor tijdelijk middelen ter beschikking zijn gesteld. Uitgangspunt is dat alle bezetting wel financieel is gedekt.

114. P. 195 Er is sprake van autonome groei van de gemeente voor wat betreft inwoners e.d. en het daaraan gerelateerde werkdruk bij **publieke dienstverlening**, met name bij Service & Informatie en Burgerzaken. Om de gewenste afhandeltijden en service e.d. te kunnen blijven garanderen is een capaciteitsmodel ontwikkeld. Voor het wegwerken van het personele capaciteitstekort alsmede het structureel op niveau houden van de kwaliteit van de dienstverlening zijn extra middelen noodzakelijk, waarvan € 194.000 structureel en incidenteel 2022 € 434.000.

Vraag: Graag een toelichting hierover, gaat het nu om extra geld ivm groei, om huidig tekort op te vangen of beide? Waar worden genoemde middelen op ingezet?

Antwoord:

De personeelscapaciteit van Service & Informatie en Burgerzaken is niet meegegroeid met de toename van het werk. Daarnaast is het nodig gebleken om de capaciteit beter af te stemmen op de gewenste kwantiteit en kwaliteit van het werk. Met het capaciteitsmodel maken we dat beter in orde. Per jaar bekijken we met het model de benodigde aanpassingen.

115. Blz 195 De financiële gezondheid van Publieke Dienstverlening staat al enige jaren onder druk. In overleg met de concerncontroller en de gemeentesecretaris is het management van PD aan de slag met gerichte verbeteringen. Deze werpen hun vruchten af, maar worden nog geremd door lastig weg te werken taakstellingen. Een deel van de taakstellingen heeft het management weggewerkt, een deel blijft over als niet-haalbaar. Het gaat om een taakstelling ketenoptimalisatie en een taakstelling Niet volledige herbezetting natuurlijk verloop. Op beide taakstellingen tezamen heeft het management € 200.000 gerealiseerd. Er rest een bedrag van € 203.000. Dit bedrag is gekenmerkt als niet-haalbaar.

Wat zijn de gevolgen voor de publieke dienstverlening van deze niet- haalbaarheid?

Antwoord:

Eventuele besparingen op personeelsbudgetten konden we niet inzetten voor de dienstverlening, maar moesten gebruikt worden voor de taakstellingen. Met het wegwerken van de taakstellingen is dat probleem opgelost.

116. Blz 196 Dienstverlening, nu al grote problemen om aan kwaliteitsvraag te voldoen, *verwacht de wethouder met deze middelen de problemen te kunnen oplossen?*

Antwoord:

Het technische antwoord op de vraag is dat met deze middelen in elk geval de randvoorwaarden in orde gemaakt zijn om aan de kwaliteit te kunnen werken.

Financiën en heffingen

Gemeentebelangen

117. Pag. 77 No-cure-no-pay bureaus: vanwege hun recht op rechtsbescherming maken burgers en bedrijven voor het maken van bezwaar gebruik van zogenaamde no-cure-no-pay bureaus (NCNP). De trend laat een enorme toename zien van het aantal NCNP-bezwaren. Waar het in 2019 nog geen 50% betrof, was dat in 2022 al bijna 80%. *Op basis waarvan is dit percentage? Wordt op 80% van de OZB aanslagen bezwaar gemaakt??*

Antwoord:

Van alle ingediende bezwaren tegen de aanslag OZB wordt bijna 80% ingediend door no-cure-no-pay-bureaus.

118. Graag beter inzicht in de kostendekkendheid van heffingen. Er is onderscheid tussen juridische kostendekkendheid en budgettaire kostendekkendheid. Wat is het verschil? Waarom zijn de meeste dekkingen niet juridisch kostendekkend volgens pag. 75 tabel 29 terwijl we bijv. op pag. 47 bij Voorziening honden een positief saldo zien van 257.000? Geldt ook voor rioolheffing. *Hoe groot is het deel van de opbrengst hondenbelasting wat momenteel wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel? Klopt de tekst op pag. 76 wel waar staat dat de hondenbelasting budgettair kostendekkend is?*

Antwoord:

De programmabegroting is, conform BBV opgedeeld in diverse programma's, waaronder programma Overhead (PRG017). Dit zorgt er onder andere voor dat voor de onderdelen afval, riolering en hondenvoorziening de totale lasten en baten niet in één programma staan. Ook de kosten voor handhaving (BOA's) staan op een eigen plek, in programma Veiligheid. De totale lasten komen samen in de paragraaf lokale heffingen. Daar worden alle kosten, per heffingssoort, toegerekend en wordt de kostendekkendheid bepaald. Dit gebeurt in de tabel kostendekkendheid heffingen. Daar worden de componenten overhead en btw ook aan deze onderdelen toegerekend. Daaruit blijkt dat de baten lager zijn dan de totale lasten.

De op jaarrekeningbasis behaalde resultaten worden voor deze budgettaire kostendekkendheid heffingen in de voorziening egalisatie heffingen gestort / onttrokken en zodoende gebruikt voor het egaliseren van de tarieven. Daarmee zijn deze heffingen kostendekkend.

119. Pag. 80 Verruimingsmogelijkheid kwijtschelding voor AOW-gerechtigden. Gemeenten en waterschappen mogen voor de groep AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten de vermogensnorm met maximaal € 2.000 ophogen. Hiertoe is een motie aangenomen. De Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke- en waterschapsbelastingen zullen worden aangepast. Zodra de Nadere regels zijn aangepast mag de gemeenteraad voor de groep AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten besluiten om de (financiële) vermogensnorm met maximaal € 2.000 op te hogen. Deze aanpassing heeft nog niet plaatsgevonden. *Wanneer komt dit naar de raad?*

Antwoord:

De besluitvorming hierover vindt plaats bij de eerste wijziging van de tarieven tijdens de laatste raadsvergadering van dit jaar.

120. Pag. 80 Bedragen voor kwijtscheldingen zijn gelijk gebleven. *Moet dat niet omhoog met de verwachte crisis in het vooruitzicht?*

Antwoord:

Het technische antwoord op deze vraag is dat aan het einde van het jaar de tarieven nogmaals worden doorgerekend op basis van de meeste recente inzichten. De raad wordt verzocht de

aangepaste tarieven goed te keuren in de laatste raadsvergadering. Dit kan inderdaad tot gevolg hebben dat met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen rekening moet worden gehouden.

121. Er wordt een voorstel voorbereid dat moet leiden tot vaststelling van een helder kader voor een transparante en resultaatgerichte inzet van de reserves/investeringsfondsen. *Wanneer kunnen we dit tegemoet zien?*

Antwoord:

De planning is er op gericht om de voorgenomen uitgangspunten en kaderstelling vóór het eind van het jaar aan de raad aan te bieden

122. Er wordt meer geld gevraagd voor perceptiekosten OZB vanwege de vele bezwaren tegen de WOZ-waarden. Gezien het relatief hoge succespercentage van de bezwaren zouden investeringen in de kwaliteit van het proces van vaststellen van de OZB ook voor de hand liggen. Waar zien we die terug? Of heeft dit niks te maken met de kwaliteit van het proces en is het meer een verdienmodel van deze bureaus?

Antwoord:

We beschouwen dit als een politieke vraag, waar geen technisch antwoord op mogelijk is.

Groenlinks

123. **Pag 47** *Bij sommige posten zijn de baten hoger dan de lasten, bijvoorbeeld: de voorziening honden, maar op pagina 75 lees ik bij de hondenbelasting dat de lasten hoger zijn dan de baten. Hoe zit dat? Andere voorbeelden van hogere baten dan de lasten zijn inzamelen afval en recreatie. Kunt u dit uitleggen?*

Antwoord:

De programmabegroting is, conform BBV opgedeeld in diverse programma's, waaronder Beheer leefomgeving (PRG014) en Overhead (PRG017). Dit zorgt er onder andere voor dat voor de onderdelen afval, riolering en hondenvoorziening de totale lasten en baten niet in één programma staan. Ook de kosten voor handhaving (BOA's) staan op een eigen plek, in programma Veiligheid. De totale lasten komen samen in de paragraaf lokale heffingen. Daar worden alle kosten toegerekend en wordt de kostendekkendheid bepaald. Dit gebeurt in de tabel kostendekkendheid heffingen.

124. **Pag 73** **Vennootschapsbelastingplicht**

Vraag: Op welke zaken is de gemeente (mogelijk) vennootschapsbelastingplichtig? Kunt u daar voorbeelden van geven? De gemeente is toch geen onderneming?

Antwoord:

Vanaf 1 januari 2016 kunnen gemeenten vennootschapsbelastingplichtig zijn indien en voor zover een fiscale onderneming wordt gedreven. Hoewel de gemeente geen echte onderneming is, kan een gemeente wel activiteiten verrichten die als een fiscale onderneming kwalificeren als (kort gezegd) activiteiten in het economisch verkeer worden verricht waarmee winst wordt behaald. Voor gemeente Leeuwarden speelt dat bijvoorbeeld voor de exploitatie van de parkeergarages.

125. **Pag 76** **Veerdiensten**

Vraag: De post veerdiensten staat op €564.000 Wat voor veerdiensten gaat het over? Kunt u aangeven waar die kosten uit bestaan?

Antwoord:

Dit gaat over veerpont De Burd. De kosten bestaan uit € 317.000 personeelskosten (schippers), kosten voor brandstof, onderhoud en verzekeringen (€ 59.000) en kosten voor rente en afschrijving (€ 27.000). Daar bovenop komen de kosten van toerekening van de componenten overhead en BTW (€ 160.000)

126. Pag 84/85 paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing Tabel 37 Overzicht operationele risico's

Vraag: Invloedpercentages; hoe komen die berekeningen tot stand?

Antwoord:

Bij de risico inventarisaties worden de gebeurtenissen beoordeeld op kans en impact in euro's. Deze twee componenten kwantificeren het totale risicobedrag per gebeurtenis. Vervolgens worden alle gebeurtenissen in een risicosimulatie ingevoerd. De uitkomst van deze simulatie geeft de mate van invloed per gebeurtenis weer.

127. Pag 95 Leeuwarden heeft bijna €500 miljoen aan leningen uitstaan.

a. *Vraag: Wat voor leningen hebben wij uitstaan en waarom is dat?*

b. *Vraag: Wat zijn redenen waarom de gemeente op zoek gaat naar leningen?*

Antwoord:

Baten en lasten en inkomsten en uitgaven lopen niet altijd synchroon. Zo moeten bezittingen (zoals bijvoorbeeld wegen, gebouwen en auto's) direct worden betaald, maar worden de daarmee samenhangende lasten verdeeld over meerdere jaren (afschrijving en rente). Om de bezetting te financieren hebben we leningen opgenomen. De leningen worden in de markt aangetrokken.

128. Pag 104 Caparis

Vraag: Wat zijn de kosten per deelnemer voor de gemeente Leeuwarden in 2022 en 2023?

Antwoord:

De rapportages waarin het aantal SE's (de financieringseenheid in de uitkering van het Rijk) gepresenteerd worden, zijn op dit moment niet voorhanden. Deze rapportage zou zuiverder zijn, aangezien dan een vergelijking gemaakt kan worden met de ontvangen rijkssubsidie per SE. De kosten per fte zijn wel beschikbaar, maar werken verstoring ten aanzien van voorgaande presentatie van cijfers.

PvdA

129. Verruimingsmogelijkheid kwijtschelding voor AOW-gerechtigden: *Waarom is de vermogensnorm nog niet aan gepast met 2.000,- en wanneer gebeurt dit wel? (blz 81)*

Antwoord:

De besluitvorming hierover vindt plaats bij de eerste wijziging van de tarieven tijdens de laatste raadsvergadering van dit jaar.

130. Blz 200 In toenemende mate maken belanghebbenden die bezwaar willen maken tegen de WOZ-waarde van hun woning of ander object gebruik van de dienstverlening van bureaus die werken op basis van no-cure-no-pay (NCNP). In 2020 werd nog 38% van de bezwaren ingediend door NCNP-bureaus, in 2021 was dat al 52%. Hiervan werd 20% gehonoreerd. Voor 2021 komen we uit op een kostenvergoeding NCNP van € 125.000. Ook bij een geringe aanpassing van de waarde zijn wij genooddaakt proceskostenvergoeding uit te betalen. Zolang de hoogte van de proceskostenvergoeding zorgt voor een verdienmodel voor dergelijke bureaus zal het aantal NCNP bureaus en hun activiteiten blijven stijgen en wordt aan de burger het indienen van een bezwaar gepromoot. In de begroting is een bedrag van € 46.000 opgenomen voor proceskosten. Omdat dit niet toereikend is zal vanaf 2024 een bedrag van € 160.000 middels een verhoging van de OZB tarieven worden opgevangen. *Welke mogelijkheden ziet de wethouder om hier verandering in onderstaande situatie aan te brengen?*

Antwoord:

We beschouwen dit als een politieke vraag, waarop geen technisch antwoord mogelijk is.

VVD

131. Blz. 93 Uitgangspunten renteontwikkeling

In de begroting van 2023 wordt uitgegaan van een rente die op het niveau is van 2022, terwijl een alinea daarvoor al geconcludeerd wordt dat door het monetair beleid van de ECB de rente verder zal stijgen.

- a. Zou het derhalve niet verstandiger zijn geweest om (voorzichtigheidshalve) uit te gaan van een stijgende rente?
- b. Heeft de gemeente duidelijk de risico's in kaart als het gaat om een rentestijging? Denk hierbij aan de negatieve gevolgen voor de grondexploitatie, hogere rente op vreemd vermogen, maar ook evt. financiële gevolgen bij Leeuwarder huishoudens.
- c. Zijn voor bovenstaande risico's voldoende middelen gereserveerd?

Antwoord:

- a. Er is rekening gehouden met stijgende rente. De rentelasten worden ook beïnvloed door andere factoren zoals de aflossingen van de huidige leningen, het rentepercentage van de huidige leningen en de financieringsbehoefte. Daardoor heeft de stijgende rente in 2023 een beperkte impact.
- b. Voor wat betreft de financiële gevolgen voor gemeente Leeuwarden wordt regelmatig gekeken naar de gevolgen van de veranderden rentetarieven. Op vaste momenten wordt de begroting bijgesteld als er nieuwe inzichten zijn met budgettaire consequenties. Voor wat betreft het laatste deel van de vraag wordt verwezen naar de beantwoording onder c.
- c. Op 1 november as komt er een raadsvoorstel in het college rondom het inflatievraagstuk welke na vaststelling naar de Raad wordt gestuurd, hierin wordt onder andere ook op dit vraagstuk ingegaan.

132. vraag m.b.t. de drie reserves die ook zijn aangekondigd in het collegeakkoord.

- a. *Door specifiek de drie reserves te benoemen in het raadsbesluit (nr. 3): wie heeft zeggenschap over de reserves? Is dit een bevoegdheid van het college of van de raad?*
- b. *Wordt ieder voorstel met dekking vanuit deze reserve ter besluitvorming voorgelegd aan de raad?*
- c. *Wanneer zijn de uitgangspunten en kaders van de besteding van deze middelen duidelijk?*
- d. *Is het niet prematuur om de reserves nu al aan te wijzen, terwijl er nog een voorstel moet komen over de uitgangspunten en de kaders?*

Antwoord:

- a. Instellen van en onttrekken aan de reserves is bevoegdheid raad;
- b. In beginsel wel (zie a) tenzij de raad als onderdeel van de vast te stellen kaderstelling het college daar ruimere bevoegdheden in toekent;
- c. De planning is er op gericht om de voorgenomen uitgangspunten en kaderstelling vóór het eind van het jaar aan de raad aan te bieden;
- d. Nee, hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Coalitieakkoord en kon ook onmiddellijk over de fondsen worden beschikt nadat kaderstelling is vastgesteld.

FNP

133. p. 167 Taakfjild 01 “Bestjoer en ûndersteuning”

-by “gemeentefûns” krije wy sa’n 18.0 miljoen ekstra t.o.f 2022

dit is sa’n 3% fan de begrutting fan 2022

fraach: is dit de ferwachte ynflaasjekorreksje of hat dit te krijen mei “trapje op, of trapje af”?

-by “overhead” jouwe wy 2.8 miljoen ekstra út t.o.f. 2022

dit is krapoan 3%

fraach: hat dit ek fan dwaan mei de ynflaasjekorreksje of spilet hjir ek noch wat oars by, lykas mear personiel ynhiere?

Antwoord:

De genoemde stijging van het gemeentefonds van € 18 miljoen is de stijging ten opzichte van de primitieve begroting 2022. Dit bestaat uit verschillende onderdelen. Naast een inflatiecorrectie, wordt er ook rekening gehouden met een groot aantal nieuwe taken en taken die ophouden. Voor een gedetailleerde toelichting op deze mutaties, verwijzen wij naar 3.3.1. Uiteenzetting van de financiële positie in de begroting 2023.

Voor wat betreft de overhead: als wordt gekeken naar de primitieve begroting 2022, is sprake van een budget (baten minus lasten) van € 43.682.000. In de begroting 2023 is dat € 47.406.000. Er wordt dus € 3,7 miljoen extra geraamd. Dit bedrag bestaat voor circa € 2 miljoen uit loon- en prijsstijgingen en voor het overige hoofdzakelijk uit bedragen die zijn toegekend bij de mee- en tegenvallers en vanuit het coalitieakkoord.

134. Taakfjild 02 “Ferkear, ferfier en wettersteat”

-by “ferkear en ferfier” wurdt 4.8 miljoen besunige t.o.f 2022

fraach: wer bestiet dizze besuniging út?

Antwoord:

In het jaar 2022 is incidenteel € 5,5 mln toegevoegd aan de voorziening onderhoud verhardingen. Daarmee was het in jaar 2022 een uitschieter. Overigens is in de begroting 2023 op basis van het Coalitieakkoord de storting in de voorziening structureel verhoogd met € 2,3 mln (zie hiervoor ook paragraaf 2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen).

135. Taakfjild 03 “Ekonomy”

-by “ekonomyske ûntwikkeling” wurdt sa’n 4.1 miljoen besunige.

fraach: hat dit meskyn in relaasje mei Corona-jilden?

Antwoord:

In het jaar 2022 is een éénmalige subsidie verstrekt aan WTC/Cambuur stadionbouw welke binnen het taakveld economie is verwerkt. Daarnaast waren er voor de sociaal-economische-impuls (SEI) projecten, vanuit de Coronamiddelen, incidenteel budgetten in 2022 opgenomen. Dit zorgt voor een lager budget in het jaar 2023.

136. Taakfjild 06 “Sosjaal domein”

-by 0681 “geëscaleerde zorg 18+” wurdt sa’n 13.1 miljoen besunige

fraach: hoe komt men op dizze besuniging, komme der minsken yn’e kjeld te stean of nimme merkpactijen in part foar harren rekken?

Antwoord:

Het betreft geen bezuiniging maar een overheveling van cliënten én budget uit de regeling Beschermd Wonen naar de Wet Langdurige Zorg. De cliënten komen dus niet in de kou te staan maar de kosten worden voortaan anders (niet meer via een gemeentelijk budget) gefinancierd.

137. Taakfjild 07 “Folkssûnens en miljeu”

-by “folkssûnens” wurdt sa’n 5.3 miljoen besunige.

fraach: is hjir in ferklearring foar?

Antwoord:

De budgetten voor Volksgezondheid zijn in de begroting 2023 onder andere taakvelden gepositioneerd. Van een bezuiniging is geen sprake. Ter vergelijking met 2022 zijn de volgende budgetten voor 2023 beschikbaar (indien gelijkblijvend taakveld):

Taakveld	Subtaakveld	Omschrijving product	Begroot 2022	Begroot 2023
TKV07	TKV0710 - Volksgezondheid	R2BHP624 - Maatschappelijke opvang	62.028,00	62.028,00
		R2BHP642 - Regionaal gezondheidsbeleid	1.608.986,00	1.695.616,00
		R2BHP659 - Centrum Jeugd en Gezin	3.581.372,00	3.581.372,00
	Totaal R2TKV0710 - Volksgezondheid		5.252.386,00	5.339.016,00
Totaal TKV07 - Volksgezondheid en milieu			5.252.386,00	5.339.016,00

138. Algemene Reserves

-as de 40 miljoen út it koalysje-akkoart net út de AR helle wurdt dan soe de AR op mear dan 70 miljoen út komme.

by de weryndieling, in pear jier lyn, wie de AR sa'n 10 miljoen.

hjiir tekent him in "trend" ôf, de begruttingsoerskotten binne elk jier leech wylst de rekkenoerskotten alle jierren heech binne, want oars kin de AR net sa fluch op sa'n 70 miljoen komme.

fraach: soe it ek mooglik wêze kinne dat njonken it "sichtbere begruttingsresultaat" ek it "net sichtbere begruttingsresultaat" ris dúdlik wurdt foar de ried?

(by de FNP neame wy dat al jierren: het niet zichtbare geprognosticeerde

begrotingsoverschot).

Antwoord:

De constatering is juist dat de stand van de algemene reserve ten opzichte van stand in het verleden op dit moment hoog is. Dat is uitzonderlijk. De oorzaak is vooral, dat over de jaren 2022 t/m 2025 sprake is van grote begrotingsoverschotten (en niet lage). Deze overschotten op de begroting worden toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is zichtbaar gemaakt in tabel 97 op pagina 210 van de begroting 2023. Het "saldo van baten en lasten" (eindstanden per 31-12: **in 2022 € 6.557; in 2023 € 15.722; in 2024 € 14.300; in 2025 € 22.595**) worden aan de algemene reserve toegevoegd. Welke stortingen in de algemene reserve worden gedaan, blijkt uit de 2^e tabel op pagina 210 onder nummer 8 (storting / onttrekking begrotingssaldo). Totaal komt er over die jaren ongeveer € 60 mln bij.

Oorzaak van de hoge begrotingsoverschotten tot en met 2025 zijn vooral de maatregelen uit het Rijks-regeerakkoord en de daarmee gepaard gaande trap-op-trap-af-systematiek. Het gaat goed met de Rijksfinanciën en daar profiteren de gemeenten flink van mee. Bovendien is t/m 2025 de zogenaamde opschalingskorting bevroren. Ook dat is financieel gunstig. Echter vanaf 2026 is het financiële beeld heel anders. Dan is sprake van een forse dip en de nodige onzekerheid. In 2026 is ons begrotingsoverschot nog maar € 1,023 mln. Dit wordt ook wel het zogenaamde ravijnjaar genoemd. Omdat het Rijk nog een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten moet uitwerken, heeft het Rijk ervoor gekozen om met ingang van 2026 het gemeentefonds niet volgens de afgesproken financieringssysteem (samen trap- op-trap-af) meer te bekostigen. De gemeentefondsuitkering laat daarom vanaf 2026 een forse teruggang zien. Tot en met 2025 zijn er dus wel forse begrotingsoverschotten waardoor de algemene reserve hoge standen kent.

Vragen n.a.v. inflatie en energiecrises

Groenlinks

139. Vragen n.a.v. inflatie en energiecrises:

- a. Wat kan de gemeente, naast de maatregelen van het Rijk, doen voor mensen/gezinnen die vanwege de energiecrisis in ernstige financiële en/of psychische problemen komen? Wordt de raad daarover periodiek geïnformeerd?
- b. Wat zijn de consequenties voor de woningbouwcoöperaties/gemeente voor wat betreft de sterk gestegen grondstoffenprijzen, mbt prestatieafspraken/tijdschema?
- c. Gelet op de recent afgesproken woningbouwcontingenten met het Rijk en de Provincie, wat is daarvan het gevolg voor de plannen van de gemeente Leeuwarden?
- d. Er zijn legio huishoudens die net buiten de 1300 euro regeling vallen, een regeling die uiteraard weer slechter uitviel voor alleenstaanden dan voor gezinnen. (reden: max. 120% van het voor dat huishouden geldend bijstandsniveau. Dus 120% van 70% voor alleenstaanden en 120% van 100% voor gezinnen. En zeg niet dat alleenstaanden toch minder verbruiken dan een gezin: of de cv nu aan staat voor 1 of voor 4 personen maakt niets uit.) Wat doet de gemeente Leeuwarden met betrekking tot de vraag naar individuele bijzondere bijstand voor hoge energiekosten gezien het prijsniveau van gas en elektra?
- e. wat doet de gemeente Leeuwarden als studenten die zelf een energiecontract hebben (en die zijn er legio) aankloppen voor die €1300,- categoriale bijzondere bijstand?
- f. Is er in de begroting ruimte om een speciaal fonds te creëren voor die inwoners van de gemeente die vanwege inflatie en energiecrisis echt ernstig in de problemen komen?

Antwoord:

- a. Voor 2022 verwijzen we naar het raadsvoorstel dat op 1 november door het college wordt vastgesteld en binnenkort door de raad kan worden behandeld. In dat voorstel komt o.a. een aanvulling op de Rijksmaatregelen aan de orde.
Voor 2023 geldt dat er vooralsnog geen aanvullende maatregelen worden getroffen omdat voor dat jaar het Rijk met een veel breder pakket aan maatregelen is gekomen. Er kan daarom nu nog niet worden vastgesteld of, en zo ja hoe daarop een aanvulling moet plaatsvinden.
- b. Stijgende prijzen hebben niet direct effect op lopende projecten. Daar hebben ontwikkelende partijen al bindende contracten voor. Voor nieuwe projecten betekenen de prijsstijging in algemene zin dat projecten worden aangepast (versoberd), een andere fasering (bv. langere looptijd) krijgen of geannuleerd worden.
Wat specifiek voor de corporaties is, is dat zij door het vervallen van de Verhuurdersheffing vanaf 2023 juist meer middelen beschikbaar hebben. Of de effecten van de prijsstijgingen uiteindelijk groter zijn dan de extra middelen, is nu nog niet bekend.
- c. Dit heeft geen gevolgen voor de al lopende woningbouwprojecten in de gemeente Leeuwarden. De aantallen te realiseren woningen in de woningbouwafspraken tussen Rijk en provincie zijn gebaseerd op gegevens die de gemeenten zelf hebben aangedragen. Nieuw in ontwikkeling te brengen woningbouwplannen zullen moeten passen in de landelijke ambities t.a.v. de nieuwbouw (grootweg 1/3 sociale huur, 1/3 betaalbare koop en 1/3 overig).
- d. Ook voor het antwoord op deze vraag verwijzen we naar het hiervoor genoemde raadsvoorstel dat binnenkort door de raad kan worden behandeld.
- e. Zie het antwoord op vraag 135f.
- f. Het antwoord op de vraag of er ruimte voor een fonds is, is een politieke afweging. Met het hiervoor genoemde raadsvoorstel beoogt het college de noodzaak voor een dergelijk fonds weg te nemen. Ook het Rijk heeft voor 2023 een breed pakket aan maatregelen afgekondigd gericht op het voorkomen dat huishoudens in ernstige financiële problemen komen door de

sterk gestegen energiekosten en inflatie. Verder is er altijd het vangnet van de individuele bijzondere bijstand.

VVD

140. Inflatie

Het inflatiepercentage is op dit moment zo'n 3-4 keer hoger dan wat in de afgelopen jaren gebruikelijk was. Daarnaast wordt in de begroting van 2023 nog rekening gehouden met een prijsontwikkeling van 3%. Dit lijkt niet realistisch gezien de macro-economische ontwikkelingen. In het raadsvoorstel wordt hier al kort op ingegaan.

- a. Op welk moment in 2022 is een reële inschatting te maken van de gevolgen van de inflatie?
- b. Op welke wijze wordt de raad hierover geïnformeerd?
- c. Is er op dit moment al een ruwe inschatting te maken van de financiële gevolgen? Heeft dit consequenties voor de financiële positie van de gemeente?

Antwoord:

- a. In 2022 zal die inschatting niet gemaakt worden. In het raadsvoorstel dat binnenkort door de raad zal worden behandeld wordt ingegaan op de vraag hoe in 2023 op de gevolgen van de hoge inflatie zal worden gereageerd door het college.
- b. In het hiervoor aangekondigde voorstel zal ook hierop worden ingegaan.
- c. De 'ruwe schatting' kan niet gegeven worden. Er is, zoals aangegeven ruimte in de Algemene Reserve tussen de minimumstand en de uitkomst van de bepaling van de minimaal benodigde weerstandscapaciteit.

Pvda

141. Versterken bestaanszekerheid De omschrijving op blz 13 is erg beperkt. Op blz 83 wordt verder ingegaan op de hoge energieprijzen en de hoge inflatie. Aangegeven wordt dat hiervoor nadere voorstellen zullen komen.

- *Wanneer kunnen we de voorstellen verwachten?*
- *Begrijpen wij het goed dat hiervoor in principe maximaal 6,5 miljoen voor beschikbaar is?*

Antwoord:

Het raadsvoorstel wordt 1 november door het college vastgesteld waarna behandeling door de raad kan plaatsvinden.

De dekking van de kosten van het voorstel komen in het voorstel zelf aan de orde.

142. Blz 7: 'Ten tijde van het schrijven van de begroting, hebben we te maken met verschillende crisissen: COVID-19, Oekraïne, energie, inflatie, stikstof. Die raken niet alleen onze inwoners, maar ook de gemeentelijk begroting in meer of mindere mate. In termen van geld, capaciteit en het behalen van doelen. Als het aankomt op de risico's die hieruit volgen, is de toekomst onzeker.'

- a. *In hoeverre zal er binnen de begroting ruimte zijn om te anticiperen op de macro-economische omstandigheden?*
- b. *Is er ruimte om actuele nood thema's zoals verregaande armoede door inflatie en de energiecrisis, voorrang te verlenen binnen de begroting t.o.v de meer langere termijn doelen vanuit de SDG?*

Antwoord:

- a. De begroting is een reële raming van baten en lasten, incidenteel en structureel. Dat wil niet zeggen dat met alle eventualiteiten rekening wordt gehouden, maar wel met wat op basis van (professionele) inschattingen en afwegingen moet. De ruimte om te anticiperen op

negatieve, nog onbekende macro-economische ontwikkelingen is zo groot en zo klein als waartoe besloten wordt. Het beleid is: een toereikende Algemene Reserve voor het opvangen van de benoembare risico's, maar minimaal € 15 mln en een structureel sluitende meerjarenraming.

- b. Het antwoord op deze vraag is aan de raad.